A large, spherical, perforated metal sculpture, possibly made of bronze or copper, with a weathered, patinated surface. The sphere is covered in numerous small, irregular holes, creating a lattice-like structure. The sculpture is resting on a wooden base. The background is a plain, light color.

KUNSTEN ved Fagerluntunet bo- og aktivitetssenter

KUNSTEN ved Fagerlundtunet bo- og aktivitetssenter

tekst: Kristin Risan | foto: Espen Tollefsen | Ove Aalo

GOD STREK FORLAG

**KUNSTEN VED FAGERLUNDTUNET
BO- OG AKTIVITETSSENTER**

FORSIDE: FLYT av CHRISTIN LØKKE
BAKSIDE: STIM av SOLVEIG OVANGER

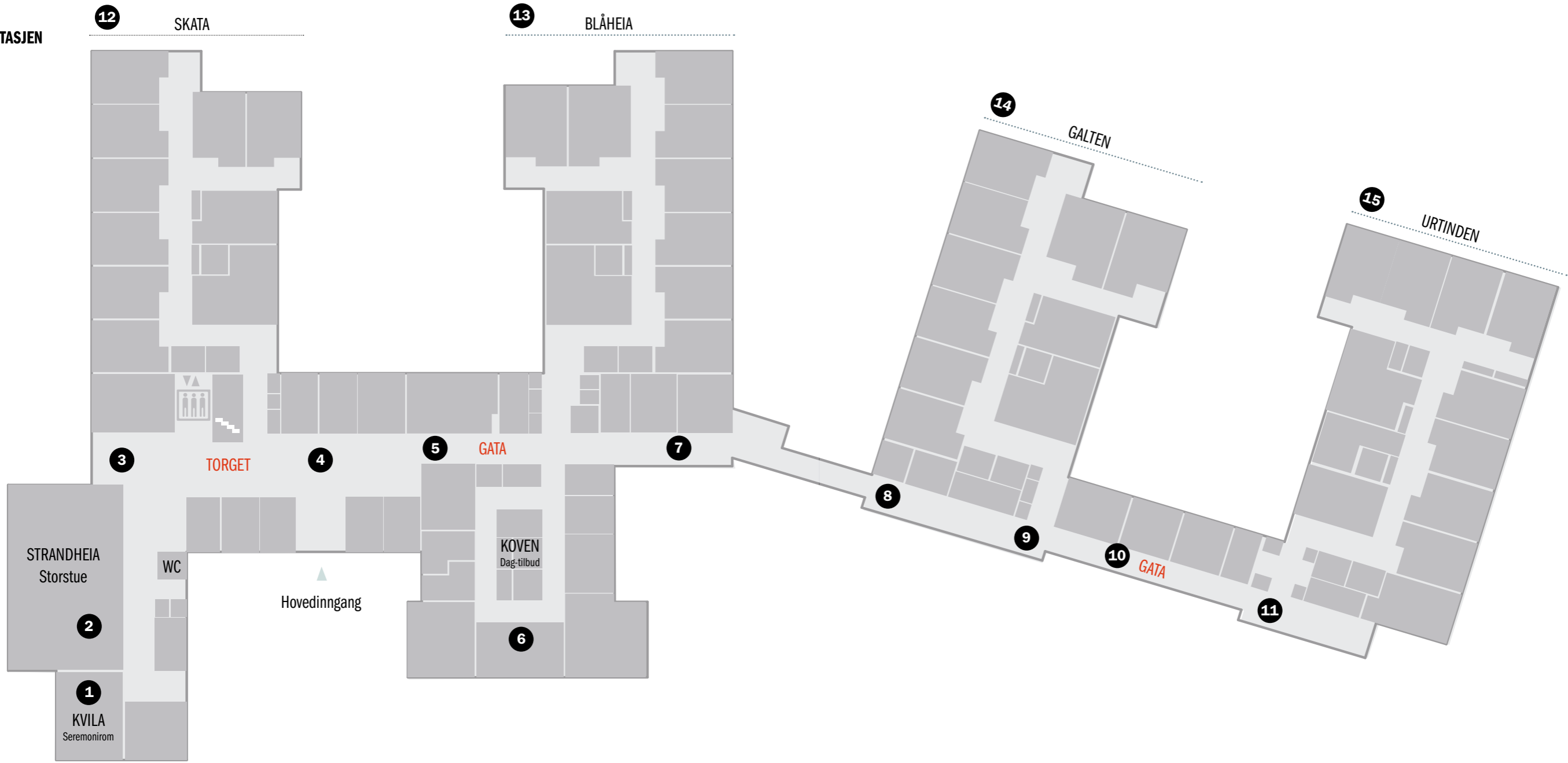
SKREVET AV KUNSTPEDAGOG KRISTIN RISAN
FOTO AV ESPEN TOLLEFSEN

DESIGN: SVEIN SPJELKAVIK
TRYKK: INTERFACE MEDIA
BEGRENSET OPPLAG: 500

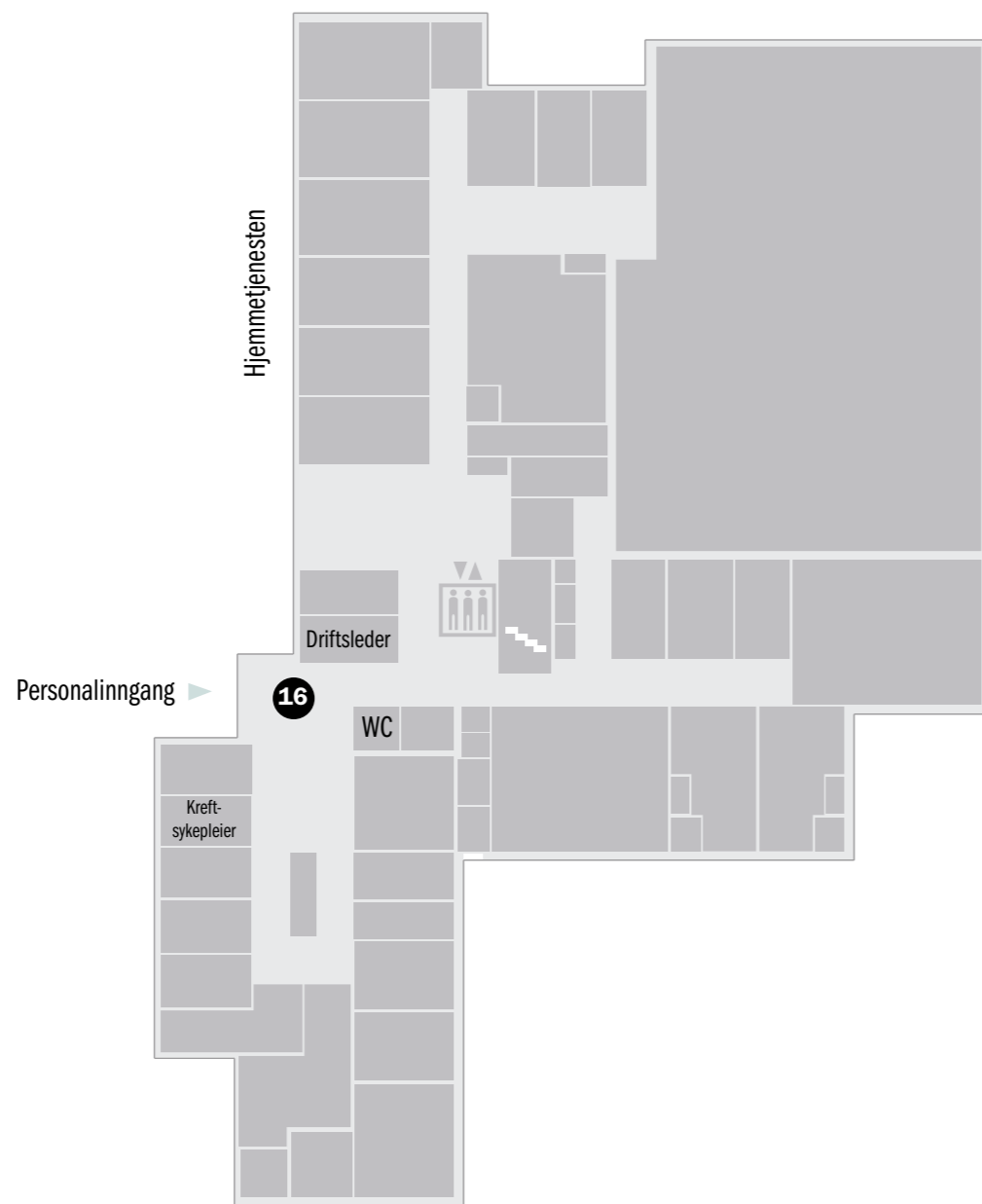
PROSJEKTLEDER/ KUNSTKONSULENT: ESPEN TOLLEFSEN
PRODUSERT AV GOD STREK AS
FOR SORTLAND KOMMUNE
UTGITT AV GOD STREKS FORLAG © 2026

ISBN 978-82-91984-25-4

1. ETASJEN

UNDERETASJEN

SLIK FINNER du kunstverkene hos Fagerlundtunet bo- og aktivitetssenter. På de to foregående sidene ser du en forenklet plantegning over senterets første-etasje og underetasje. Se etter de hvite tallenne i de sorte sirkelene. Du finner det første tallmerket, **1** i seremonirom «KVILA» i førsteetasjen. Neste tallmerket, **2** finner du i storstua «STRANDHEIA». Disse to første merkene markerer to omfangsrike verk som får pryde hvert sitt rom. Når du kommer ut i den første del av koridoren som kalles «Gata» starter den med dobbelt bredde. Her har området fått navnet «Torget». I dette fellesområdet begynner det å bli tett med kunst. Vi har valgt å ikke merke hvert enkelt verk med eget tallmerke, men hvis du går rundt med denne boka i hånden, på kunstjakt vil du fra hvert sted – som på kartet er – merket med et tallmerke se de verkene som inne i boka har dette merket.

Verkene som er merket med tallmerkene 12-15 befinner seg inne på avdelingene. 12: «Skata», 13: «Blåheia», 14: «Galten» og 15: «Urtinden». Verk merket med tallmerket 16, finner du i underetasjen.

Fagerlundtunet er drømmenes hus

FOTO: BRIS STUDIO

Her er livet slik det har vært, slik det er – og slik det ennå kan bli.

Kunsten favner alt. Den møter den enkelte, slik bare man selv ønsker.

Den møter oss der vi er i livet, uansett alder, bakgrunn eller erfaring. Noen ganger stille, andre ganger med kraft. Alltid med varme.

Kunsten bærer i seg minner om liv – og minner oss om livet. Her kan du plukke en blomst fra barndommen, og leke i sommarsol med de som ikke lenger er. Du kan kjenne lukten av 17.mai og lyden av storhavet. Du kan.

Kunsten på Fagerlundtunet varmer hjertet, den er tidløs og gjenkjennelig.

Kunsten snakker til drømmene våre, og i møtet med den kan vi gjenkjenne våre egne drømmer. Igjen og igjen.

Slik blir Fagerlundtunet et sted for undring, gjenkjennelse og håp. For livet selv.

Jeg er stolt over at det finnes et eget hus for drømmene -til alle oss som bor i Sortland.

GRETE ELLINGSEN

ORDFØRER I SORTLAND KOMMUNE

BILDE MOTSTÅENDE SIDE:
KOM FOR ALT ER FERDIG
EIVIND NATVIG
(MER OM NATVIG S.104)

En tråd

En tråd. En hyssing, et snøre, et garn, en lisse, eller kanskje et reip. Tenk deg at du finner enden på den hyssingen og prøver å nøste det opp, eller at det reipet du ser bare er ei stor floke du ikke finner ut av. På samme vis tanker og minner kan floke seg. Slik kan kunsten være. Den kan gi mange assosiasjoner og kan være det snøret du ikke finner start eller ende på. Kunsten er mangefasettert. Den kan glede, bevege eller skape refleksjon, og starte en samtale.

Utgangspunktet for kunstkomiteen ved Fagerluntunet bo- og aktivitetssenter sitt arbeid med å velge kunst og kunstnere til det nybygde bo- og aktivitetssenteret, var kunst

som kunne sette i gang minner. Det ble vår ledetråd: Minnestartere som utgangspunkt for samtaler rundt kunsten, mellom beboere med og uten demens, ansatte, besøkende og pårørende.

Fagerluntunet inneholder mange ulike funksjoner, og kunsten er tilstede på alle avdelinger for å kunne treffe flest mulig brukere av huset. Kunstkomiteen har valgt kunstnere med lokal og regional tilhørighet og de med et kunstuttrykk som fremstår som minnestartere.

Kunstkomiteen har valgt et bredt spekter av kunstneriske uttrykk og formater. Både hyssing, garn, bånd og reip.

En stor takk til alle kunstnerne.

Takk til Sortland kommune som satsa på kunsten og muliggjorde utsmykningen og denne boka.

Kunstkomiteen håper boka kan berike og være til hjelp i møtet med kunsten, og sette i gang mange samtaler.

Vi i kunstkomiteen takker for oppdraget.

På vegne av kunstkomiteen ved Fagerluntunet bo- og aktivitetssenter.

ESPEN TOLLEFSEN

LEDER

BILDE MOTSTÅENDE SIDE: KUNSTKOMITEEN VED FAGERLUNTUNET BO- OG AKTIVITETSSENTER: JOHNNY DAGFINN JOHANSEN, MONA DAHL, JØRUN DREVLAND, ESPEN TOLLEFSEN OG MERETE JOHNSEN.

KOMITEEN STÅR HER FORAN VERKET **STIM** AV SOLVEIG OVANGER. LES MER OM VERKET OG KUNSTNEREN BAK PÅ SIDE 28.

KUNSTEN ved Fagerlundtunet bo- og aktivitetssenter

25 kunstnere, de fleste med tilknytning til Vesterålen og Nordland.

Alle har de skapt kunst som sier noe om Vesterålen. Naturen, folket, kulturen, livet vi lever og har levd. Innimellom litt om bekymringer vi har for vår felles framtid.

Kunstnerne har erfaringer vi kan kjenne oss igjen i, enten vi kommer fra Vesterålen eller andre steder. Noen har vokst opp på et småbruk, med et liv styrt av årstidene. Slåttonn, torving, lamming, slakting, sauesanking, karding og spinning, fiske og bærsanking, for å nevne noe.

Andre har opplevd sommerdager på besøk hos bestemor der det var

hemmelige lekeplasser og varme sommerdager med bål i fjæra, bading og båtliv på sjøen.

Lekeplassen var kanskje kaia, myra, oppi haugan, inne på et industriområde eller midt i gata. Forbudte områder som det var helt umulig å holde seg unna.

Vinteren var ikke mørk. Den var full av mørketidslys. Vi terga nordlyset, gikk på ski og skøyter, grov snøhuler, laga snødam i bekken, bygde hoppbakke når det var skidag på skolen, laget flaskebaner og konkurrerte om den raskeste flaska. I dag kan vi vel tilstå at vi har seilt på isflak og gått gjennom isen på en myrdam, enda det var strengt forbudt å oppholde seg på begge stedene.

Skoleveien var lang eller kort. Kanskje måtte man gå alene, kanskje kunne man slå følge med søsken eller venner. For noen var skolebussen en fin start på dagen. Mange gjorde leksene på bussen, siden det var så mye annet å bruke fritiden til.

For enkelte var skoleveien så lang at man måtte flytte hjemmefra og bo på skoleinternat med hjemlengsel og vondt i magen.

Med utgangspunkt i slike hverdagslige opplevelser kan det skapes kunst. Ofte er det kunst som rører oss og skaper gjenkjennelse. Enkelte bilder kan ved første øyekast virke helt uforståelige, men om man våger å bruke litt tid, diskutere det med andre, myse litt, se det med ulike lysforhold, vil det ofte dukke

opp ting man ikke hadde tenkt på. Å se på kunst er å gå på oppdagelsesferd. Tar man tiden til hjelp, kan man gjøre oppdagelser både om seg selv, den man går sammen med og kunstverket!

Dere har nok mer til felles med disse kunstnerne enn dere tror.

De fleste av dem har i likhet med deg opplevd å kjøre seg fast i en snøskavl om vinteren, blitt søkkvåte i sidelengs høstregn, ventet på hurtigruta som er forsinket, plukket molte på en myr, fisket småsei en sommernatt i Sortlandssundet, gått Dronningruta, spilt bedriftsfotball, lekt med dukker, hørt på musikk de voksne ikke likte, vært på festivaler, blitt småskremt av eventyrene til Regine Normann, spist

kvæfjordkake eller svele på ferga, kjent lukten av råttan tang og mjødur, stekt pølse på bål, gruet seg til eksamen, vært syk av korona, tippet på sykkel, brukt opp alle pengene på godteri, kjent på både forelskelse og kjærlighetssorg, kjørt for fort, stått i fergekø, sneket seg inn på kino med 15-års-grense, kommet for sent til bussen, gått tur med hunden, – og alt det andre som vesterålinger gjør!

Kristin Risan

FOTO: PRIVAT

Kristin Lovise Smalås Risan

Kristin Risan (f. 1949) er oppvokst i Nord-Trøndelag ved foten av Børgefjell. Hun flyttet til Finnmark på 1980-tallet. Bosatt i Lofoten fra 1990. Hun er kunstpedagog og kulturformidler. Hun startet å jobbe for Nordnorsk kunstnersenter (NNKS) i 1997. Gjennom NNKS har Kristin Risan bidratt til over 120 000 elevmøter, samarbeidet med 200 kunstnere og bidratt til 600 DKS-produksjoner.

Hun mottok Kongens fortjenestemedalje i 2013 for sitt arbeid.

Risan sto bak boka «Kunsten på Alta omsorgssenter» i 2022.

MOUNTAINS CONSTELLATION - Myriam Borst

Myriam har skrevet en tekst til dette bildet:

Røtter i snødekte fjell

*Snøen dekker fjellet
som et stille pust,
men under ligger sporene –
av slekter, av lengsler,
av liv som kom før.*

*Fjellene bærer våre røtter,
familiesystemer gravd inn
i stein og jord.*

*Hver skygge, hver sprekk,
forteller om hvem vi er og
hvor vi kommer fra.*

*Og over alt – stjernene,
som minner oss på at vi hører til
i både landskapet og kosmos.*

*Vi er tråder i et større vev,
bundet sammen av fjell, snø og
evighet.*

Ikke alle vesterålskunstnere er født i Vesterålen. Noen kommer på feriebesøk eller kanskje for å jobbe.

Da er det ikke helt uvanlig at de forelsker seg!

Noen forelsker seg i naturen og kulturen, noen faller for et menneske. Det finnes også mange eksempler på at kjærligheten treffer både folk og natur.

Kan gå over

Forelskelser kan gå over, eller leve videre som en avstandsforelskelse, eller det kan gå over i dyp og varig kjærlighet, som det gjorde for Myriam Borst da hun i 1992 haiket med trailere som fraktet blomster, hele veien fra Nederland til Vesterålen, for å besøke en venn.

Kanskje kom hun med tulipaner fra Amsterdam – hva vet vi?

Historien endte i alle fall med at hun flyttet til Vesterålen og ble værende der. Fra 1990-tallet har hun hatt bosted og atelier på Store Skjærvøya i Hadsel sammen med sin samboer Leon.

Uforståelig

For mange er det uforståelig at noen kan velge å bo isolert på en øy

uten moderne hjelpemidler. Som et parallelt univers, som også er navnet på det galleriet hun driver og som kan besøkes om du bestiller båtskyss fra Stokmarknes. Der lever de et enkelt liv med strøm fra en vindmølle, vann henter hun i brønnen og maten skaffer de i stor grad gjennom fiske og bærplukking. Nå har de mobildekning, men tidligere var eneste kontakt med omverdenen en walkietalkie som var plassert hos en bekjent på Hadseløya. Skulle man avtale et telefonmøte med Myriam, måtte man først sende et brev i posten og så vente på beskjed om når hun kunne komme seg til bygda og nærmeste telefon. I siste omgang var det været som bestemte om det var farende med båt over sundet.

Livskunstner

Vi kan vel si at Myriam, i tillegg til å være billedkunstner, er livskunstner og veldig dyktig på å greie seg med lite. På den måten tar hun vare på mye gammel kunnskap samtidig som hun setter små av-

1 Se etter **Mountains Constellation** i KVILA Seremonirom.

MYRIAM BORST (f. 1959)

Mountains Constellation.
Maleri. 140 x 160 cm.

Myrian Borst er født i Haag, Nederland, og utdannet ved Willem de Kooning Academie i Rotterdam.

Bosatt på øya Storskjærvøya i kommunen Hadsel (Vesterålen), Norge, hvor hun både bor og har sitt atelier. Hun arbeider hovedsakelig med maleri og blandede teknikker.

En rekke kollektivutstillinger i Norge, Spania, Sverige, Island og Nederland. Har gjort utsmykning ved en rekke skoler: Melbu Vidergående Skole, Hadsel kommune/Hurtigrutens hus, Stokmarknes og Risøyhamn skoler.

Innkjøpt til Dronning Sonjas private samling.

I tillegg til maleri, jobber hun også med videokunst, lyd og musikk.

trykk i den naturen hun har viet sin kjærlighet til.

Hun kom fra Haag i Nederland og fikk sin kunstutdannelse i Haag og Rotterdam.

Kunsten er inspirert av lyset, snø og is, nordlys og andre kosmiske fenomener. Hun har hatt god tid til å tenke og studere forholdet mellom himmel og jord, forholdet mellom det jordiske og det hinsidige.

BILDE FOREGÅENDE OG DENNE SIDE:
MOUNTAINS CONSTELLATION:
MOTSTÅENDE SIDE:
BRODERTE MINNER.

[BRODERTE MINNER]

BRODERTE MINNER - May Bente Aronsen og Anna Aronsen Mørk

«Broderte minner» består av blomster som er skåret ut i kryssfiner og festet til veggen på ulike måter. Øverst er figurene festet litt ut fra veggen, slik at de kaster skygger og skaper et tredimensjonalt bilde. Nederst er de limt direkte på veggen, slik at de skal tåle å bli tatt på. Innimellom har hun også malt direkte på veggen.

Dette arbeidet har hun utført sammen med datteren sin, Anna Aronsen Mørk.

May Bente arbeider alltid med naturmaterialer. Det kan være ullfilt og annet ikke-syntetisk stoff. Tema er gjerne geometriske mønstre, repetisjon, volum og lys.

Hun lar seg inspirere av både Op Art, japansk estetikk og altertavler. Hun har vunnet mange priser og er innkjøpt av Nasjonalgalleriet. I salen «Strandheia» har hun brukt kryssfiner, som også er et naturmateriale. «Det må være ordentlige materialer», sier hun.

I denne utsmykningen har hun jobbet fritt etter nordlandsbunaden, som hun synes er den fineste av alle bunader. Hos May Bente har flere

generasjoner kvinner et sterkt forhold til nordlandsbunaden. Hun er født i Ballangen, men bor i Oslo. Selv var hun den første i familien som fikk seg bunad. Senere skaffet moren hennes sin egen drakt. Datteren fikk en til konfirmasjonen da hun var 15.

May Bente har til og med brodert en nordlandsbunad, så hun kjenner disse fine blomstene bedre enn de aller fleste.

Kanskje har noen av de som ser dette kunstverket selv sittet og brodert blomstene til en nordlandsbunad. Andre har muligens kjøpt eller blitt forært en, og kanskje har noen bare hatt lyst på og aldri fått en bunad.

Det er skrevet en bok om nordlandsbunaden, om hvordan mønsteret har oppstått og forandret seg opp gjennom tidene.

May Bente har tatt seg noen friheter i arbeidet. Den blå klokken var nok gul i den opprinnelige drakten. Hun likte så godt fargene i rommet, og valgte farger som passet til veggen i utsmykningen. Det er fint å se hvordan hun har brukt hele rommet, uten at det blir for mye.

Legg også merke til at bildet fungerer like godt uansett om rommet er delt i to rom eller om det er åpent.

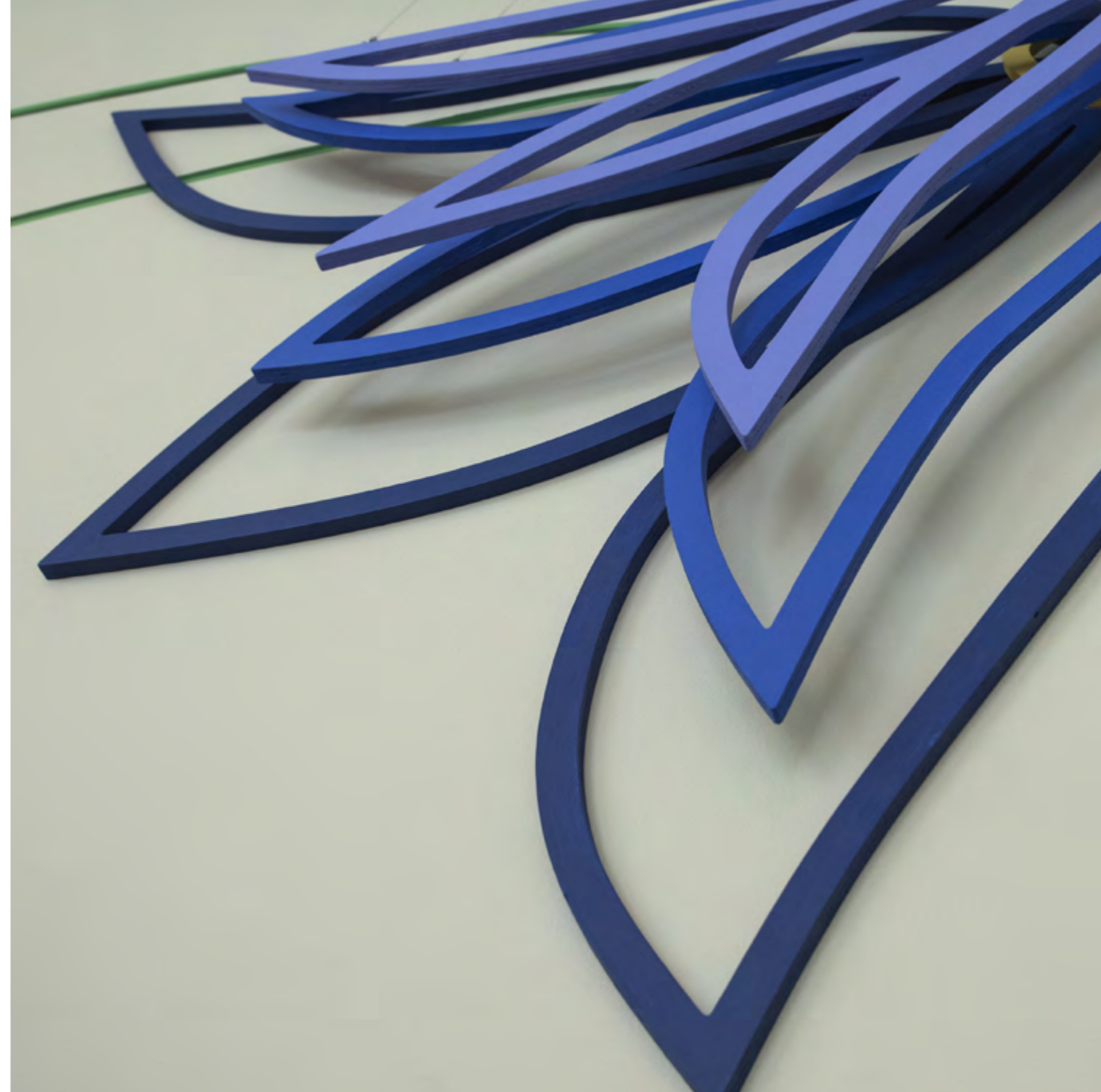
VISSTE DU AT ...

Nordlandsbunaden er en kvinnebunad som ble lansert i 1928. For menn finnes det en mannsbunad fra Nordland og Troms.

Ettersom mye av bakgrunns materialet kommer fra Vefsn, har nordlandsbunaden også blitt kalt Vefsnbunad. Bunaden er en fri komposisjon, og har liten sammenheng med hvordan klesskikken var i Nordland i tidligere tider.

Man fant to broderte tøystykker i ullstoff på gården Røyto i Vefsn. Stoffbitene hadde blitt tatt vare på fordi jenta på gården hadde fått dem som dekorasjon i lekestua si. Stoffstykkene skal ha vært en bringeduk og ei lomme, og det ble bestemt å bygge bunaden omkring disse broderiene.

Bunaden finnes i blått og grønt. De første bunadene ble bare sydd i blått, men man hadde fra begynnelsen et ønske om å sy den i begge

2

Se etter **BRODERTE MINNER** i STRANDHEIA Storstue.

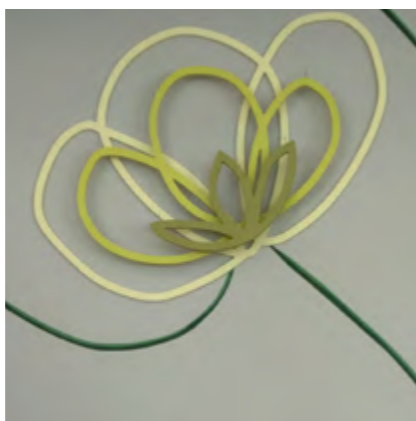
MAY BENTE ARONSEN (f. 1962) og datteren ANNA ARONSEN MØRK (f.2000)

BRODERTE MINNER Frest og malt kryssfiner og malt direkte på vegg. Montert med tykke vaier til skinner i himling.

May Bente Aronsen er født i Ballangen, utdannet ved bl.a. Statens Høgskole for Kunsthåndverk og Design i Bergen og Statens Håndverk- og Kunstindustriskole i Oslo. Aronsen bor og arbeider i Oslo. Hun er tekstilkunstner og er kjent for sine komplekse tekstile arbeider. Hun har også arbeidet med større utsmykkingsoppdrag for offentlige bygg, og tematiserer lys, skygge, materialitet og romforhold i sine tekstilarbeider.

Aronsen mottok Kunsthåndverkprisen i år 2000 for sitt tekstile arbeid. Hennes verk «Strukket» (2011) er innkjøpt av Nasjonalmuseet for kunst, arkitektur og design som tekstilkunst i samlingen.

Anna Mørk er datteren til May Bente Aronsen og assisterte henne under arbeidet med utsmykkingen.

fargene som likestilte varianter for å gi valgmuligheter til bunadbrugerne. Men det gikk noen år før man fikk tak i grønt stoff. En seiglivet myte forteller at nordlendinger med tilhørighet til kyst og hav skulle bruke den blå, mens de som bodde i innlandet skulle bruke den grønne. Dette er uten rot i virkeligheten, men et godt eksempel

på hvordan myter og sannheter fester seg rundt bunadene.

(Kilde: Store norske leksikon.)

BILDER PÅ FOREGÅENDE, DENNE OG MOTSTÅENDE SIDE: **BRODERTE MINNER** AV MAY BENTE ARONSEN.

STIM - Solveig Ovanger

Det finnes nok vesterålinger som aldri har fisket småsei, men det kan ikke være mange. Sommerlykke kan være mange ting. Å fiske småsei fra båt eller land er en av dem.

Kan man i tillegg lage bål i fjæra eller på et svaberg, koke eller steke småseien, ha poteter eller brød som tilbehør, spise med fingene, sitte rundt bålet og fortelle hverandre usannsynlige historier, la måsen ta oppvasken og rusle hjemover både glad og mett – ja, da har sommer-natta vært fullkommen!

Fiskeskinn som kunstmateriale

Solveig har jobbet med lærarbeid siden 1978, men nå jobber hun med garving og bruk av fiskeskinn. Spesielt torsk og sei. Fiskeskinnet blir skrapet rent og vasket med såpe. Før det henges opp til tørk, tas det salt og litt eddik i vannet.

«Jeg vil ikke kalle det for garving, det er mer konservering og beredning av skinnet», sier hun selv.

Teknikken som Solveig bruker

er den samme som amurfolket fra Øst-Sibir tradisjonelt benyttet da de laget klær, dekor og bruksgjenstander av fiskeskinn. De kalles «Fiskeskinnfolket».

Skinnet garves med bark eller plantefarging, klippes, brettes og festes i små fragmenter for å bygge visuelle strukturer og rytmer (beskrivelse fra KORO). Hun jobber med organiske, spiralformede mønstre, inspirert av Fibonacci-rekken og naturens rytmer.

Solveig ser seg nytte av råstoffer som andre kaller avfall.

«Faren min sa ofte at gjentakelse er læringens mor. Hvis man skal lære noe, så skal man bare gjenta det mange nok ganger. I prosessen med å lage disse verkene er det veldig mye gjentakelse.»

Solveig Ovanger

Fra intervju med KORO:

«Hva forteller prosessen om deg som person?»

«Jeg er ganske sta, og jeg kan være

tålmodig hvis jeg tror på et prosjekt. Jeg er nøye. Så vil jeg gjerne at en ting ikke skal være så veldig forklart. Når noen sier til meg at arbeidet mitt får tankene deres til å vandre, så blir jeg veldig glad.»

«Utover kunsten, hva er forholdet ditt til fisk?»

«Jeg vokste opp med foreldre som likte å dra på fisketur i helgene. Vi hadde en robåt som vi dro ut med, og jeg syntes det var helt greit å håndtere fisk fra jeg var bitte liten. Jeg likte ikke så godt å spise fisk den gangen, men jeg er veldig glad i det nå, da. Fra jeg var stor nok til å se over båtripa, pleide jeg å henge der, kikke ned i sjøen og lure på hva som fantes der nede. Jeg var fascinert av havflaten. I dag grenser tomte vår til sjøen, og vi har naust og båt. Ting kommer tilbake, liksom.

VISSTE DU AT ...

Fibonaccis tallrekke er en uendelig rekke tall der hvert tall er summen av de to foregående tallene:

3 Se etter **STIM** i starten av gata.

SOLVEIG OVANGER (f. 1952).

STIM. 25 objekter av fiskeskinn, tekstil, lim og ethafoamplater.

Født i Tromsø. Hun arbeider som kunsthåndverker og billedkunstner, med base på Kvaløya i Troms.

Hennes praksis har spesielt fokus på materialet fiskeskinn, som hun bruker i utsmykninger og konstruksjoner.

Hun mottok tidlig støtte til sitt arbeid, blant annet debutantstipend fra Norsk kulturråd i 1980, og materialstipend i 1981. Hun er medlem av foreningen Norske Kunsthåndverkere fra 1980 og ble medlem av Norske Billedkunstnere i 2016.

Utsmykkingsoppdrag

2025 Sortland sykehjem, Hammerfest nye sykehus. Finnmarksykehuset HF, Brensholmen skole i Tromsø kommune, UiT, ILP (Institutt for læring og pedagogikk), Vest-Lofoten vgs., Leknes, Regionsenteret for Døvblindfødte i Nord-Norge, Troms Fylkeskommune

(0, 1, 1, 2, 3, 5, 8, 13, 21, 34, 55, 89, 144, 233 ...)

Disse tallene finner du i naturen. Prøv å telle båtene i en appelsin. Du vil ende opp med et av tallene i rekken over. Mange blomster har et antall kronblad som er et Fibonacci-tall. Spiralmønstre i solsikker, furukongler og skjell følger ofte Fibonacci-spiralen.

Kort sagt: Fibonacci-tallene er en «tallmessig motorvei» rett inn i det gylne snitt.

KORO (Kunst i offentlige rom) er statens fagorgan for kunst i offentlige rom og den største kunstprodusenten i Norge. KORO produserer og finansierer kunst i offentlige rom over hele Norge og ved norske konsulater og ambassader i utlandet.

BILDER FOREGÅENDE,
DENNE OG MOTSTÅENDE SIDE:
STIM.

ASHES AND ICE - Trym Ivar Bergsmo

De to bildene er hentet fra serien «Ashes and Ice». Dette sier Trym selv om aske og is:

«Noen dager er mer inspirerende enn andre. Noen landskap er mer tiltalende enn andre. I denne ørkenen fant jeg stillhet, skjønnhet og poesi. Jeg liker det eksponerte og karrige landskapet. Jeg søker ubevisst etter kraften og styrken som jeg finner i disse linjene og formene. Jeg føler meg hjemme og jeg føler energien fra landskapet.»

Trym Ivar Bergsmo ble født 18. januar 1962 på Stokmarknes og døde 12. oktober 2024. Han regnes som en av Norges fremste naturfotografer. Han var involvert i en rekke multimedia- og teaterprosjekter, og hadde mange fotoutstillinger.

Ved havet i lys og mørke

«Det er blant menneskene her oppe mellom fjellene ved havet i lyset og mørket at jeg trives best. Vi som bor her nord, er en del av dette landskapet. Vi tvinges til å ta del i endringene som skjer i løpet av dagen og gjennom årstidene.

Naturen virker inn på oss med sine vinterstormer, lyset som blir borte i desember og snøen, det hvite tepet. Så kommer våren og sommeren, en eksplosjon i farger, lyder og lys døgnet rundt. Og til slutt høsten, selve desserten, det gjeveste fargegildet du kan forestille deg.»

Slik åpner Trym sin praktbok «Mitt land», som han ga ut selv i 2021.

«Én av Norges mest sensitive naturfotografer.» Slik beskrives Trym Ivar av forfatter Lars Saabye Christensen og komponist Lasse Thoresen i en nekrolog i Aftenposten:

«Hans sinn åpnet seg for natur og lys lenge før han ble prisvinnende student ved Brooks Institute of Photography i Santa Barbara. Barneværelset på Stokmarknes hadde to store vinduer mot Møysalen. Han gikk inn i livet med to vidåpne øyne som har lært oss å se det vakre i urørt arktisk natur.

Hans syv bøker, som «Den arktiske drømmen» og «Den andre siden av blått» (med Lars Saabye Christensen), «Kirkemellom» (med Ola Bremnes og Svein Spjelkavik) og «Mitt

Land», viser oss hva han har sett: fra det fintfulte i abstrakte naturbilder til håndfaste kulturbygninger.

Kunstneren og mennesket Trym Ivar kan ikke skilles. De er én størrelse. Derfor blir bildet vi danner oss av ham, dobbelt så stort: I kunsten hans kom blikkets humanistiske erfaring til syne, samtidig som kraften i denne kunsten preget hans liv.

Det du ser, er sant, så sant du ser det. Å se er også å respektere: Det storslåtte finnes i hver minste ting, det overveldende ligger rett for dine føtter. I Trym Ivars motiver fra den nordnorske naturen, flere allerede ikoniske, forenes det sårbare og det robuste, det urørte og det truede, det umiddelbare og det varige. Forfatteren skriver mellom linjene. Fotografen dikter mellom lyset og skyggen: Kjærligheten for naturen er respekten for mennesket, respekten for mennesket er også kjærligheten til naturen. Det er sirkelen som både sluttes og fortsetter.»

3 Se etter **ASHES AND ICE** i enden av torget.

TRYM IVAR BERGSMO (1962–2024)

ASHES AND ICE.

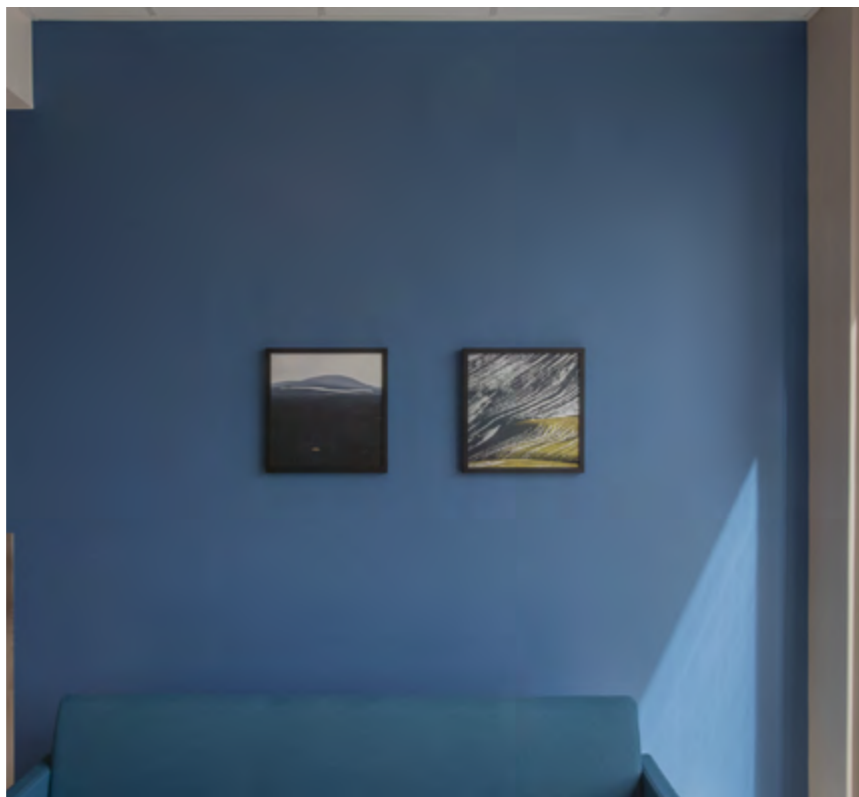
#13503. Foto. 40 x 40 cm.

#13049. Foto. 40 x 40 cm.

Trym Ivar Bergsmo var en norsk naturfotograf og bildekunstner. Han var utdannet ved Brooks Institute i Santa Barbara i California. Bergsmo utga flere bøker, var involvert i en rekke multimedia- og teaterprosjekter og hadde mange fotoutstillinger. Fotografisk er han spesielt kjent for sine bilder fra Lofoten og Nord-Norge og dokumentasjonsprosjektet Boazojahki: Et år med reindriftssamene. Filmen Det du ser er sant, så sant du ser det er en dokumentar om Bergsmo (vist på NRK1 og NRK2 i 2001/2002).

Bergsmos bilder er blant annet innkjøpt av Nordnorsk Kunstmuseum i Tromsø, Den kongelige Norske Ambassade i Moskva og Dronning Sonja.

Han var medlem av foreningen Norske Naturfotografer, Nord-Norske Bildende Kunstnere og tilknyttet bildebyrået Scanpix/NTB.

BILDET FOREGÅENDE SIDE:

ASHES AND ICE

#13503 og #13049.

BILDET PÅ DENNE SIDE:

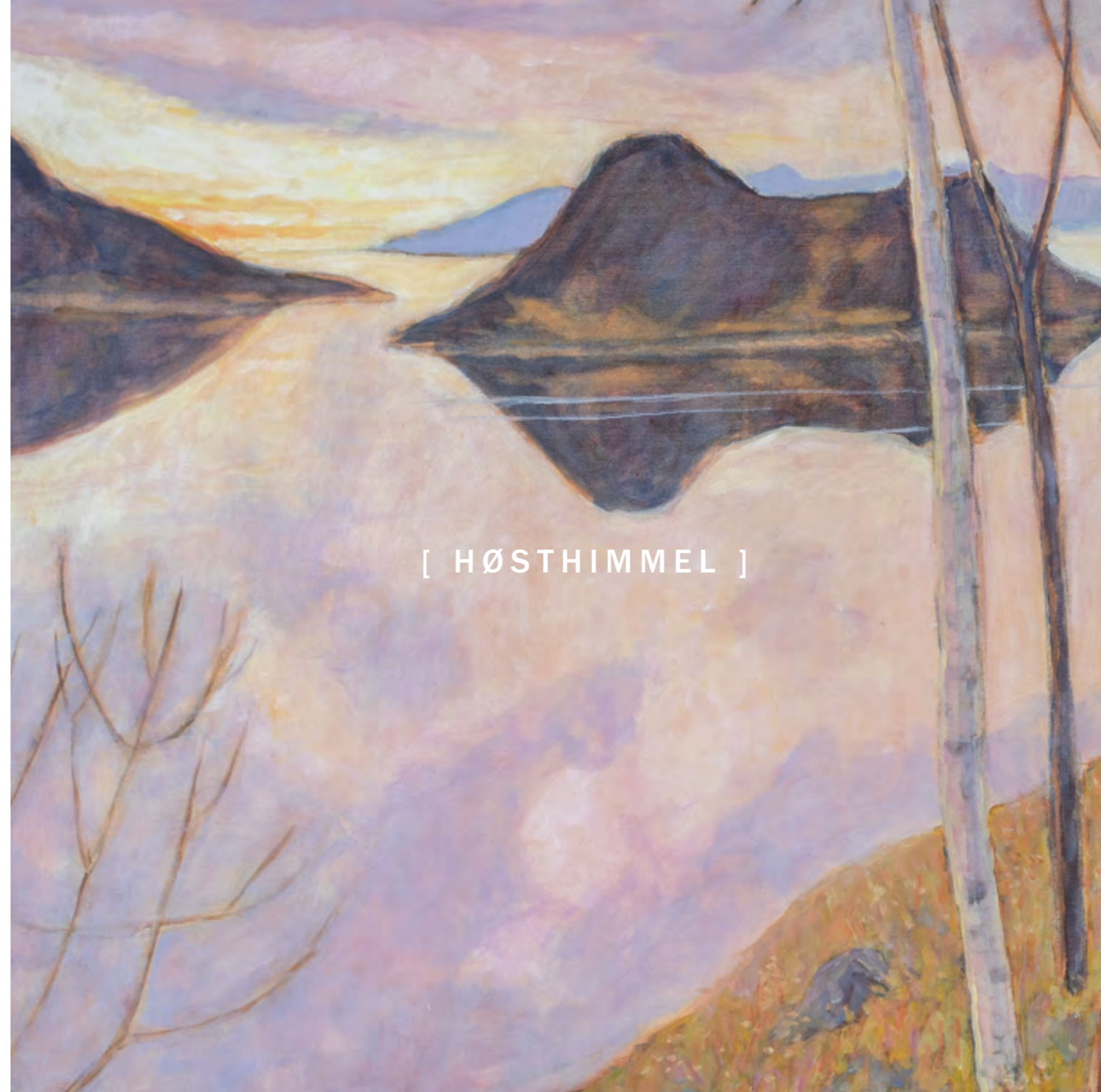
ASHES AND ICE

#13503 og #13049.

BILDET PÅ MOTSTÅENDE SIDE:

HØSTHIMMEL

av Tove Hov Jacobsen.

[HØSTHIMMEL]

HØSTHIMMEL | GYLLENT TRE - Tove Hov Jacobsen

Den fineste plassen i Vesterålen?

Tror jeg vet hva Tove Hov Jakobsen vil svare: Lihallen gård i Sigerfjord.

Det er der hun bor, på Lihallen kulturgård i Sigerfjord, hvor hun sammen med sin mann, Hans Jørgen, har bygd opp en oase med hager, park og velholdte gamle bygninger. Her byr de på kulturaktiviteter, atelierbesøk, kunstgalleri, kurs og en hyggelig sommerkafé. Tove og mannen tok i 1998 over det fantastiske bygget, som hadde vært tuberkulosehjem fra 1911. Bygget er vernet.

Maler takknemlighet

Tove er utdannet fra Statens lærerskole i forming (Oslo) og gjennom kunstkurs i Oslo og Frankrike. Hun er inspirert av malere som Claude Monet og Pierre Bonnard. Hun maler sommer, glede, forgjengelighet og takknemlighet. Dette gjør hun ved å framstille lys, blomster, barn og nordnorsk landskap.

De som har besøkt Lihallen og galleriet hennes har kanskje lagt merke til de fine, poetiske titlene

hun har på bildene sine – titler som kan vekke gode minner hos mange:

- *Bilder fra barndom*
- *Lek i fjære*
- *Svømmer i fjæra*
- *Sommerlykke*
- *Bading i Sandvika*
- *En liten engel*
- *Min båt er så liten*
- *Dukkemor*
- *Hildas hage*

Det bildet som heter «Hildas hage» har en helt spesiell historie. Tove vokste opp på Sandnes, rett overfor Stokmarknes. Hun var datteren til fergeskipperen og syntes Sandnes var verdens fineste plass, med sola som kom tidlig og skoleveien som gikk forbi den nydelige hagen til Hilda. Det var ikke så vanlig med blomsterhager på femtitallet, så Tove stoppet alltid opp og beundret blomstene når hun passerte.

Vil du ha en bukett?

En dag kom Hilda ut og sa: «Vil du ha en bukett?»

Den opplevelsen har satt seg fast i Toves hjerte. «Hun så meg! Det er så fint å bli sett!»

Og sett blir hun! I oktober 2025 ble hun tildelt Sortland kommunes kulturpris for sitt kunstnerskap som maler, kunstformidler og vertskap på Lihallen kulturgård.

Prisen delte hun med Alf Oxem.

BILDET FOREGÅENDE SIDE:
HØSTHIMMEL.

3 Se etter **HØSTHIMMEL | GYLLENT TRE** i enden av torget.

TOVE HOV JACOBSEN (f. 1945)

HØSTHIMMEL. Maleri. 90 x 90 cm.

GYLLENT TRE. Maleri. 50 x 50 cm.

Tove Hov Jacobsen er født i 1945 og bosatt i Sortland.

Utdannelse: Adjunkt fra Statens Lærerhøgskole i forming, Oslo

Kurs og studieopphold i Frankrike og Spania
Medlem i Nordnorske Bildende Kunstnere
Har deltatt på en rekke kollektivutstillinger.
Offentlige innkjøp, som Nordlandsbanken, Bodø, Sparebank 1 Nord-Norge (Bilde til bymarkeringen av Sortland) og pasienthotellet ved UNN, Tromsø

BILDET FOREGÅENDE SIDE:
HØSTHIMMEL og **GYLLENT TRE**

BILDET PÅ DENNE SIDE:
GYLLENT TRE.

BILDET PÅ MOTSTÅENDE SIDE:
FLYT av Christin Løkke og
JOURNAL #16, JOURNAL #18, JOURNAL #54, JOURNAL #5.
av Olav Christopher Jenssen

FLYT - Christin Løkke

Denne kula er støpt i bronse og plassert på en naturstein.

Christin hadde et veldig sterkt og nært forhold til sin mor, Bjørg Løkke, og mener at et tryggere fundament kan hun ikke gi skulpturen sin enn en stein fra morens hjemsted.

En kavl

De som får assosiasjoner til en gammeldags glasskavl har helt rett. Kunstneren har gjort en slags fortolkning av garnfløyten av glass, bundet inn i tau, for å kunne holde fiskegarnet flytende i sjøen. På den måten vil hun minne oss på en tapt næring i den sjøsamiske kulturen.

Sjøsamisk

Selv har hun både sjøsamisk og norsk bakgrunn. Kystfisket var viktig i begge kulturer, og Christin har vært spesielt opptatt av å utforske tapte fortellinger og skjulte spor i den sjøsamiske kulturhistorien og kystkulturen.

Gjennom kunsten ønsker hun å løfte fram denne kulturen og et

levesett preget av nøkternhet som en kilde til kunnskap og refleksjon rundt vår tids miljøspørsmål. Med skulpturen «Flyt» ønsker hun å invitere til samtaler rundt identitet, tilhørighet, ressursbruk og naturens verdi.

Nærheten til naturen

Hun viser også til filosofen Arne Næss, som viser til en idé han mener å finne i den samiske kulturen om en identitet mellom menneskene og den naturen de avhenger av for sin overlevelse. Dette er en livsfilosofi som ledet til enkle livsvalg, nærhet til naturen og ansvar for alt liv.

Christin vokste opp i Tromsø, Nordreisa og Vesterålen. Nå bor og arbeider hun både i Møre og Romsdal og Vesterålen.

Hun arbeider med skulpturer og installasjoner i leire, keramikk, stein og metall. Christin har masteren «Sjøsamiske spor» (2023) fra Universitetet i Sørøst-Norge og står bak skulpturen «Rodd fiske» som hviler i havet i Bø i Vesterålen.

VISSTE DU AT ...

I temarapporten «Sjøsamenes rett til sjøfiske», laget av Norges institusjon for menneskerettigheter (NIM), skrives det om konsekvensene av en fiskeripolitikk som rammet de sjøsamiske områdene hardt:

«De strenge reguleringer som ble innført på 1990-tallet har vært sterkt kritisert fra flere hold, blant annet Sametinget og lokale fiskarlag. Reguleringene har i særlig grad rammet utøverne av det konvensjonelle fjordfisket, der sjøsamene i enkelte områder utgjør et flertall, og har vært beskrevet som et av de sterkeste anslag mot samisk kultur i tiden etter den offisielle fornor-skingspolitikken.»

4 Se etter **FLYT** på torget, rett inn av hovedinngangen.

CHRISTIN LØKKE (f. 1970)

FLYT. Skulptur. Bronse på steinfundament.

Christin Løkke er født og oppvokst i Tromsø, Nordreisa og Vesterålen i Nord-Norge. Bor og arbeider i Tingvoll på Møre.

Utdanning inkluderer master i design, kunst og håndverk ved Universitetet i Sørøst Norge (2020-23).

Løkkes kunstneriske arbeider henter inspirasjon fra kystliv, nordnorsk natur, og hennes sjøsamiske røtter.

BILDET FOREGÅENDE, DENNE OG MOTSTÅENDE SIDE: **FLYT.**

JOURNAL # 16, 18, 54 og 55 - Olav Christopher Jenssen

Her ser vi fire skisser gjort i Berlin i november og desember 2023.

Bildene hører til «Journal», en serie malerier der Olav Christopher Jenssen utforsker grensene mellom kontroll og tilfeldighet. Hvert ark er en slags dagbok uten ord, der stillheten og rytmen skaper et abstrakt landskap skapt av farge, form og bevegelse. Med voks, pigment og gest blir denne ordløse poesien til.

Ikke godt å vite hva han har tenkt på? Blomster, trær – eller folk?

Planteriket

Assosiasjonene går først og fremst til planteriket. Vesterålen har en rik flora. Takket være Golfstrømmen har regionen både arktiske planter og planter som egentlig hører hjemme lenger sør.

Kanskje har du en favorittblomst eller treslag?

Det er mye å velge i. Løvetann, kvitveis, prestekrage, blåklokke, gei-

trams (rallarrose), røsslyng, kvann og strandsmelle, som smaker søtt og lager et lite poff når du klemmer på den.

I fjæra kan vi i tillegg til vanlige strandplanter finne gamle hageplanter som har fått spre seg selv. Fredløs, reinfann, rynkerose og lupin. Flere av dem regnes som en trussel mot de ville vekstene.

I skogen vokser bjørk, osp, rogn, pil, selje og mange andre løvtrær. Og vi må ikke glemme grana! Forhatt og elsket. Plantet i god tro på at den skulle komme oss til stor nytte. «Nei til grana nord for Rana», har motstanderne lært oss.

I fjellet finner vi dvergbjørka, verdens minste treslag!

På myrene kan vi plukke bærene over alle bærsorter: molte.

Olav ble født på Sortland i 1954.

Han bor i Berlin og Båstad i Sverige og er en av landets mest anerkjente nålevende kunstnere. Han er både billedhugger og tegner. Og ikke nok med det – på syttitallet var han en kjent fotballspiller, og spilte både for Lyn og Lillestrøm.

I 2015 ble han ridder av 1. klasse av St. Olavs Orden.

4 Se etter **OLAV CHRISTOPHER JENSSEN** sine verk på torget,

OLAV CHRISTOPHER JENSSEN (f. 1954)

• **JOURNAL #16.**

Mixed media og voks på papir. 23 x 17,5 cm.

• **JOURNAL #18.**

Mixed media og voks på papir. 23 x 17,5 cm.

• **JOURNAL #54.**

Mixed media og voks på papir. 23 x 17,5 cm.

• **JOURNAL #5.**

Mixed media og voks på papir. 23 x 17,5 cm.

Olav Christopher Jensen, født 2. april 1954 i Sortland, Nordland, Norge.

Utdannet ved Statens håndverks- og kunstindustriskole (1973–1976), deretter ved Statens kunstakademi (1980–1981) og

gjorde senere studier i New York og Berlin. Han er en av Norges mest internasjonalt anerkjente samtidskunstnere, særlig kjent for sitt abstrakte maleri.

I 1992 ble han valgt ut til å delta i documenta IX i Kassel med maleriserien Lack of Memory (1990–92).

Han har hatt professorstillinger i maleri ved Hochschule für Bildende Künste Hamburg (fra 1996) og ved Hochschule für Bildende Künste Braunschweig (fra 2007).

BILDET FOREGÅENDE SIDE:
JOURNAL #54.

BILDET MOTSTÅENDE SIDE:
JOURNAL #16.
JOURNAL #18.
JOURNAL #54.
JOURNAL #5.

UTENFOR | I DE TUSEN HJEM - Espen Skjønhaug

Espen Skjønhaug er født og oppvokst på Lillehammer, men bor i Vestfold. Han har feriehus og atelier i Vesterålen. Der kan han som mange av oss nyte naturen, årstidene, lyset og fraværet av lys.

I fire år bodde han med kona si på Stokmarknes. På den tiden var han lærer, men så ga han seg over til å male og være billedkunstner på heltid.

Vesteråleshus

Det er mye hus i bildene – og han kan fortelle at hvert eneste ett har utgangspunkt i hus som faktisk finnes i Vesterålen. Bildene er påvirket av det han har sett både mens han bodde der og når han i ettertid har hatt sine arbeidsopphold på atelieret i Straumsjøen. Husene har sin spesielle estetikk, både med formen og respatexveggene som forteller om utviklingen som har skjedd på husfronten.

Han er opptatt av hus – ikke bare som tak og fire vegger, men også i overført betydning. Hus kan være både trygghet og utenforskap. Hus kan beskytte oss og hus kan holde

oss til fange. Huset forteller noe om de som bor der.

Om vi ser på hvert enkelt hus i bildet som heter «I de tusen hjem», kan vi kanskje leke litt med å forestille oss hvem som bor innenfor de enkelte veggene. Hvem er de? Hva slags liv har de levd? Hvem har bodd her? Står huset tomt? Hvorfor grå ruter? Når på døgnet? Hvilken årstid? Hva med de nøytrale feltene i bildet – hva forteller de? Hva kan de symbolisere?

Stabilitet og nostalgi

Hus kan stå for stabilitet og nostalgi, hus kan være minner om et sted og dets fortid.

Når vi ser på disse husene, kan vi kjenne igjen følelser av både røtter og avskjed. Det kan vekke minner om barndom, et konkret rom eller en situasjon som har formet oss. Spenningen mellom røtter og bevegelse er en menneskelig erfaring: Vi ønsker tilhørighet samtidig som livet fører oss videre. Dette gjelder alle mennesker, uansett hvor vi kommer fra.

I bildet «Utenfor», som møter oss i hovedinngangen, ser vi en person som kanskje føler seg veldig liten. Kunstneren vil ikke forklare bildet. Vi må bare se på det og kjenne etter om det dukker opp en fortelling. Kanskje er det en fortelling om usikkerhet, ensomhet og utenforskap? Det kan være vondt å ikke høre til.

Større og mindre

Kanskje er det en påminnelse om at alt var mye større da vi var små? Skibakken, stua, klasserommet, det digre rommet i samfunnshuset med det enorme juletreet som man kunne løpe rundt og rundt når det var juletefest. Å komme tilbake som voksen kan by på overraskelser. Alt har blitt mye mindre.

Husfarger var tradisjonelt okergul, rødt og hvitt. Men du verden så fargeglade husene var på seksti-, sytti- og åttitallet – før alt skulle være hvitt eller grått.

De fleste husene i Espen Skjønhaugs bilder kan se ut som at de var husbankfinansiert.

4 Se etter **UTENFOR/I DE TUSEN HJEM** på torget, rett inn av hovedinngangen.

ESPEN SKJØNHAUG (f. 1970)

UTENFOR. Maleri. 110 x 110 cm.

I DE TUSEN HJEM. Maleri. 95 x 95 cm.

Espen Skjønhaug er født og oppvokst på Lillemhammer, bosatt på Adal i Vestfold. Han er medlem i VBK (Vestfold bildende kunstnere) og NBK (Norske bildende kunstnere), og har hatt utstillinger i Mjøs-regionen og Vesterålen. I 2000 ble han antatt på Østlandsutstillingen. Han driver også et eget galleri Lada med faste sommerutstillinger i forlengelse av atelieret på Adal.

VISSTE DU AT ...

Husbanken ble etablert i 1946, og ga rimelige lån for bygging av boliger. Formålet var å bidra til rask boligbygging etter krigen, siden det var stor boligmangel i Norge.

Husbanken ble opprettet av Stortinget, som en del av velferdsstatens utbygging, og var en viktig aktør i utviklingen av en sosial boligbygging. Den finansierte også boliger for unge, barnefamilier og funksjonshemmede.

Men det var noen restriksjoner: På femti- og sekstitallet kunne en vanlig enebolig ikke overstige et visst bruksareal (for eksempel rundt 100–120 m²). Antall rom og romfordeling var også regulert: Det skulle maksimalt være ett bad og ett soverom per barn, med unntak for

små barn. Kjøkken og stue skulle være adskilte.

Husets utforming måtte følge standardiserte hustyper utviklet av Statens byggeforskningsinstitutt og Husbanken selv. På syttitallet ble det åpnet for noe mer fleksibilitet, men fremdeles med overordnede grenser.

Mange norske hjem bygget i etterkrigstiden har lik utforming nettopp på grunn av Husbankens krav.

BILDET FOREGÅENDE OG DENNE SIDE: **UTENFOR.**
BILDET MOTSTÅENDE SIDE: **I DE TUSEN HJEM.**

STILLE VANN - Trude Lind Oftedal

4 Se etter **STILLE VANN** på torget, rett inn av hovedinngangen.

TRUDE LIND OFTEDAL (f. 1968)

STILLE VANN. D.G.A. 61 x 94 cm.

Trude Lind Oftedal er født i Trondheim. Hun vokste opp på Helgeland i Nordland. Nå bor og arbeider hun på Andenes. 3-årig kunstutdanning på Andøy kunsthøgskole i 2003. Trude driver sitt eget atelier og galleri i Andøy. Hun har stilt ut flere steder i landet og delatt på flere gruppeutstillinger.

Klara Berntsens ektefelle bodde i mange år på Håløytunet sykehjem før han døde.

Klara var ofte på besøk hos ektefelle, og hun fikk gjennom besøkene god kontakt med de andre beboerne og ansatte på Håløytunet.

Klara var en person som hadde stor omsorg for alle rundt seg, og hun satte stor pris på den omsorgen som ansatte viste hennes ektefelle. Da hun døde viste det seg at hun hadde testamentert en betydelig sum til Håløytunet sykehjem. Noen av pengene ble brukt til å kjøpe løftestoler til beboerne slik at det skulle bli lettere for beboerne å reise seg fra stolene.

Personalet og beboere ved Håløytunet satte stor pris på dette, og ønsket å hedre hennes minne og vise sin takknemlighet for den

storslåtte gaven hun gav, ved å få et kunstverk som minne om Klara.

Bildet er tatt ut i samarbeid med familien og kunstkomiteen og henger ved inngangen til Fagerluntunet bo og aktivitetssenter etter et ønske fra beboere og personalet.

BILDET MOTSTÅENDE SIDE:
STILLE VANN.

DE DANSEGLADE - Karin Hay White

Disse tegningene, eller skissene, er fulle av bevegelse. Her ser vi folk i alle størrelser og fasonger som lyser av glede og liv. Dansing er en aktivitet vi kan holde på med hele livet – fra vi tok våre første, ustøe skritt og til vi sitter i en stol eller ligger i en seng og danser litt med fingrene eller tenker dansen inni oss!

Danseglad

Er du glad i å danse, så er du også glad i musikk. Kanskje har du til og med sunget i et kor eller spilt et instrument. Det er heller ikke så rent få, særlig gutter, som i ungdommen startet eget band, gjerne med et rart, engelsk navn! Og spilte du i band, så slapp du å danse!

Danseglade Karin er født i Narvik og vokste opp i Øksnes. Faren kom fra Senja. Selv har hun bodd mange år på Sortland og Melbu, før hun flyttet til England, hvor hun

bor nå. Men hun kommer ofte til Vesterålen, og da leier hun hybel og atelier i Gerdas Hus på Sortland. Slik lever hun sitt pendlerliv mellom Vesterålen og Shoreham-by-Sea i West Sussex.

Karin tegner det hun ser

«Å tegne er som å danse!» Hun fikk dette visdomsordet fra tegnelærer Nina Jo Melbøe på Kunstsolen i Kabelvåg, før det ble Nordland kunst- og filmskole. Den setningen fikk Karin til å rive seg løs fra den kontrollen man ofte har. Og det er lett å se i tegningene «De danseglade». Dette er skisser, det vil si tegninger som lages veldig fort. Ofte har du nesten ikke tid til å se på arket, bare se på de som danser og la blyanten eller pennen gå.

Dansebildene er tegnet fra foto som Karin har tatt selv. Hun er medlem i en dansegruppe som mø-

tes jevnlig. Der kan hun studere de andre når de danser og fotografere dem for å ha minnebilder når hun skal tegne.

Vanligvis lager hun skissene direkte, uten foto. Da kan hun sitte på en kafe og studere folk på litt avstand. Tegneblokka ligger diskret i fanget, og i hånda har hun en god grafittstift eller blyant. Så lar hun blyanten danse over arket mens hun studerer motivet og lar hånden følge blikkets bevegelse. Uten å se på arket!

Sånn får man LINJEN SOM DANSER!

Levende streker som lever sitt eget liv og sprer glede til oss som ser det!

4 Se etter **DE DANSEGLADE** på torget, rett inn av hovedinngangen.

KARIN HAY WHITE (f. 1951)

DE DANSEGLADE.

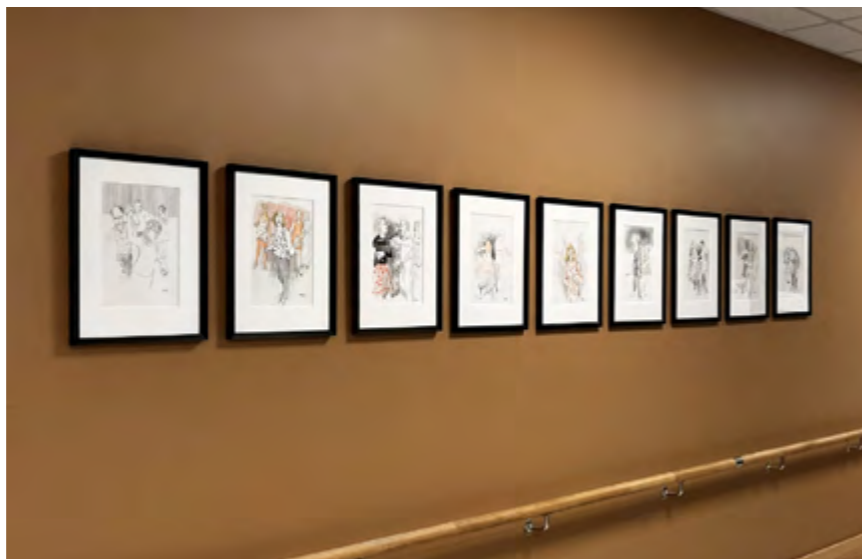
9 tegninger. 21 x 29 cm..

Karin Hay White er en norsk kunstner som har base i Storbritannia (Shoreham-by-Sea, West Sussex, UK).

Utdannelse: MA ved University of Brighton i England, og BA (Honours) ved Northbrook College i Worthing (England). Hun studerte også ved Kunstskolen i Kabelvåg (1993-95) i Norge.

Kunstnerisk uttrykk: Hennes arbeider henter inspirasjon fra modernistisk arkitektur og industridesign. Selv om hun har bodd lenge i England, har hun beholdt tilknytning til Vesterålen i Norge.

Representasjon og samlinger: Hennes arbeider finnes i private samlinger både i Norge og internasjonalt; blant annet nevnes at fem malerier er i Kongelig Norsk kunstsamling.

BILDENE FOREGÅENDE, DENNE OG MOTSTÅENDE SIDE: **DE DANSEGLADE.**

HØST - Gunnar Tollefsen

Jammen er det ikke geitramsens som har fått lov til å vise seg fram i høstbildet til Gunnar Tollefsen! Denne planten blomstrer så flott på sensommeren og dekker hele engen med rosa/lilla blomster, og på høsten står den klar med millioner av frø som venter på vindens hjelp til å bli kastet ut over store områder. Elsket og hatet. Den fortrenger lett andre planter og er den første som etablerer seg etter brann eller veiarbeid. Noen steder kalles den brannblom. Kjært barn har mange navn. I Sverige heter geitramsens rallarros. Navnet har den fått fordi den fulgte rallaren/anleggsarbeiderne som bygde veier og jernbane. Til Vesterålen kom den kanskje over Bjørnfjell med byggingen av Ofotbanen.

Andværing

Gunnar ble født i 1933 i bygda Nøss på Andøya. Han vokste opp på den gården der Atelier Nøss nå ligger, og har nådd stor anerkjennelse for

sitt kunstneriske virke, både maleri, tegning, relieff og treskulptur. Han studerte ved Statens kunstakademi i Oslo, men valgte å flytte hjem etter endt utdanning.

Nøss og yttersida av Andøya er populære turmål. De som har vært der forstår nok at det må være et godt arbeidssted for en kunstner som inspireres av storslått og mektig natur.

En stor kunstner

For å forstå hvilken stor kunstner han var, siterer vi fra Gunnar Danbolts minneord til Gunnar Tollefsen, gjengitt i Vesterdaalsavisen 13. september 2022:

«Den norske kunstverden er ikke særlig rommelig – bor og arbeider man for langt fra hovedstaden, er mulighetene for å få et etablert navn relativt små. Det er maleren Gunnar Tollefsen et eksempel på. Hadde han slått seg ned i Oslo etter at han var ferdig med Statens Kunstakademi i 1962, ville han ha sikret seg en

viktig plass i norsk kunsthistorie. Men han valgte, som Nikolai Astrup før ham, å vende tilbake til hjemstedet sitt. I hans tilfelle langt mot nord – på Nøss på Andøya, en liten bygd og fiskevær på vestsiden av øyen med storhavet som nærmeste nabo.»

En beskjeden mann

Gunnar var en beskjeden mann som ikke snakket så høyt om sine egne ferdigheter. Bildene hans er lett gjenkjennelige både gjennom fargevalget, eller paletten, og på den særpregede stilen han har utviklet. En stil som gjerne beskrives med betegnelsene kubisme og abstraksjon. Han holdt talentet sitt litt hemmelig en god stund, og tok oppdrag med vanlige malejobber.

Utsmykking

Gunnar har deltatt på mange utstillinger og er innkjøpt av både Norsk kulturråd og Nordnorsk Kunstmuseum. Han har også hatt

5 Se etter **HØST** rett etter at Torget smalner inn og går over i gata.

GUNNAR TOLLEFSEN
(født 27. april 1933, død 16. juli 2022)

HØST. Maleri 100 x 125 cm
I DE TUSEN HJEM. Maleri. 95 x 95 cm.

Gunnar Tollefsen var en norsk maler og skulptør. Han vokste opp i bygda Nøss på Andøya i Vesterålen og var utdannet ved Statens Kunstakademi i Oslo (1959-1962) under Reidar Aulie og Aage Storstein. Tollefsen hadde Statens garantiinntekt for kunstnere fra 1983 til han ble pensjonist i 2000. Han har blant annet utsmykket Bardu rådhus, Regionalsykehuset i Tromsø, Universitetsbiblioteket i Tromsø m.m. og har hatt en rekke utstillinger i inn- og utland. I 2016 ble Gunnar Tollefsen hyllet for sin innsats med en utstilling kalt Mitt landskap hvor blant annet en rekke unge og eldre kunstnere laget nye kunstverk med utgangspunkt i de malerier og skulpturer av Tollefsen som var med på utstillingen.

en rekke utsmykkingsoppdrag. Mange sykehus, skoler, rådhus og andre offentlige bygg i Nord-Norge har bilder av Gunnar Tollefsen.

VISSTE DU AT ...

Nøss, gården hvor han vokste opp, har blitt omgjort til Atelier Nøss – galleri og atelier, som drives av familien. Siden 2005 har låven på gården vært brukt som sommergalleri. Galleriet viser et bredt spekter av kunst – ikke bare Gunnar Tollefsens egne verk, men også andre kunstuttrykk og lokale kunstnere.

Gunnar Danbolt er professor emeritus i europeisk kunsthistorie ved Universitetet i Bergen (emeritus er en ærestittel som kan gis til pensjonerte personer som har utmerket seg i jobben sin). Han er en kjent kunsthistoriker som har gitt ut en rekke bøker og deltatt i en rekke TV- og radioprogrammer.

Kubisme er en kunstretning som oppsto på begynnelsen av 1900-tallet, hovedsakelig utviklet av Pablo Picasso og Georges Braque. Ret-

ningen regnes som en av de mest banebrytende bevegelsene innen moderne kunst.

Hovedtrekk ved kubismen:

- **Oppløsning av former:** Motiver blir brutt ned i geometriske former (kuber, sylindre, kjegler osv.) og satt sammen på nye måter.
- **Flere perspektiver samtidig:** I stedet for å vise et motiv fra én vinkel, forsøker kunstneren å vise flere sider av motivet på en gang.
- **Abstraksjon:** Kubisme beveger seg bort fra naturalistisk gjengivelse og mot en mer abstrakt framstilling.
- **Farger og former:** I starten ble farger ofte dempet i grått, brunt og beige for å fokusere på form. Senere ble bildene mer fargerike og inkluderte collageelementer.

BILDET FOREGÅENDE
OG MOTSTÅENDE SIDE: **HØST.**

MOTUS MARIS - Ingrid Larssen

Motus Maris betyr «Havets bevegelse». I overført betydning kan det også stå for uro, forandring eller livets bevegelser, som havet kan symbolisere.

Motus Maris er tittelen på installasjonen av fantasivekstene Ingrid Larssen har skapt med tørket tarelegg og plantefarget silke, sydd sammen med vaffelsøm.

Mange jenter har hatt en kjole eller bluse med vaffelsøm på bryststykket eller ermene. Gjerne en sommerkjole. På skolen sydde vi også prøvelapper med både vaffelsøm og korssting. Vi måtte sy med en tynn synål eller kanavanål - og en veldig tynn sytråd. Tøystykket var som regel hvitt, men etter det som føltes som evigheter, med svete fingre og stor utholdenhet, var prøvelappen både grå og krøllete.

For de fleste av oss stoppet det der. Broderingen blir lagt på hylla.

Tar broderiet videre

Men Ingrid har tatt broderiet videre og gitt det stor plass i kunsten sin. Kunnskapen fra barndommen sitter

bokstavelig talt i hendene på henne.

I ungdommen gikk hun til og med på husmorlagets kveldskurs i vaffelsøm for å perfektionere seg. Så glad var denne dama i vaffelsøm! Hun er utdannet sølvsmed, men begynte tidlig å eksperimentere og lage smykker i silke, kombinert med kråkeboller og naturperler. Smykkene ble, ikke overraskende, sydd i vaffelsøm, en teknikk som gir et fint tredimensjonalt uttrykk. Perler og bitte små kråkeboller ble sydd inn, og resultatet ble halssmykker, brystnåler og ringer som like gjerne kunne stått i et glasskap, som en skulptur. Så vakre er de!

Kråkeboller

Fra smykkeproduksjon gikk hun etter hvert over til å lage større ting. Skulpturer og veggtepper av ulltepper fra Forsvarets overskuddslager. Fortsatt med vaffelsøm og kråkeboller!

Sykehuset på Stokmarknes har ett av disse teppene. Det heter «Rom for alle» og er laget av kråkeboller og vadmél. Noen har kanskje

sett det? Det teppet består av 1416 kråkeboller med diameter fra 25 til 29 millimeter.

Vi kan vel se for oss at både Ingrid og hennes venner har tilbragt mye tid i fjæra for å finne tusenvis av kråkeboller med diameter under 3 cm. Hun gikk lei, forståelig nok, men fortsatte å holde seg i fjæra i jakten på noe å lage kunst av. Slik begynte hun å tørke tarelegger og farge silke med tang og planter.

Silke og tarelegg

Dette kan vi se eksempler på i de små skulpturene som henger på veggen i Gata. Her er tørket tarelegg satt sammen med den fineste silke og forvandlet til sjøskapninger eller fantasivekster som ingen har sett før.

Silken har hun farget med planter og lav som finnes langs fjæra. Med vaffelsøm og mye fantasi er de skapt - disse objektene som vi kan fabulere rundt både lenge og vel!

Noen synes kanskje de er skumle, andre ser små, søte skapninger.

Ingrid vokste opp i Hadsel og trives i fjæra og ved sjøen. Men slik

5 Se etter **MOTUS MARIS** i gata.

INGRID LARSEN
(f.1961)

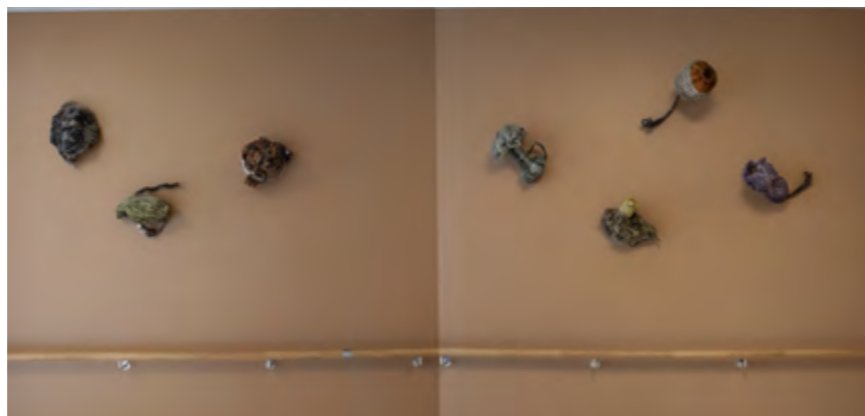
MOTUS MARIS.

Objekter i silke og tørket tarelegger.

Født på Stokmarknes.
Norsk tekstilkunstner.

Statens Håndverks- og kunstindustriskole i Oslo fra 1981 til 1985, Gerrit Rietveld Academie i Amsterdam fra 1985 til 1986. Hun er utdannet sølvsmed, men begynte tidlig å arbeide med tekstile teknikker. Etter å ha vært bosatt i Amsterdam og Oslo i flere år, flyttet hun til Andenes i Nordland. I 2008 flyttet hun tilbake til hjemstedet Stokmarknes.

BILDET FOREGÅENDE, DENNE OG
MOTSTÅENDE SIDE: **MOTUS MARIS.**

har det ikke alltid vært. Som barn hadde hun alvorlig vannskrekk!

Moren hennes hadde et serveringsbrett som var dekorert med et gammelt kart over Norden og Island. Kartet kan ha vært «Carta Marina» fra den svenske biskopen Olaus Magnus' «Nordiske folkets historie», en bok han skrev i 1555. Eller kanskje var det et annet historisk kart som prydet morens serveringsbrett. Ikke vet vi. På dette sjøkartet var det avbildet mange sjøhyrer, og Ingrid syntes de var skrekkelig skumle og skremmende.

Hver gang hun kom ned i fjæra, så hun disse sjøhyrene for seg – og ble stiv av skrekk. Hun ville absolutt ikke bade i et hav som var fullt av monster!

VISSTE DU AT ...

Olaus Magnus (1490–1557), katolsk prest som etter reformasjonen måtte flykte fra Sverige. Han dro til Roma og levde resten av sitt liv i Italia.

Han er mest kjent som forfatter og karttegner.

Skrev det store verket *Historia de gentibus septentrionalibus* (1555), en omfattende beskrivelse av folk, kultur, natur og skikker i Norden.

Laget også det berømte *Carta Marina* (1539), et detaljert kart over Norden, fullt av illustrasjoner av havuhyrer, skip og kystbyer.

(Beskrivelsen av Moskenesstraumen er vel verd å lese. I likhet med flere andre som skrev om Nord-Norge, har han aldri vært her. Men overdrive, det kunne de!)

[MOTUS MARIS]

MENS VI VENTER PÅ HVERDAGEN - Andrea White Hveding

Ferieminner! Med foto trykt på lerret, stoff fra gamle bilseter og en god porsjon fantasi har Andrea delt noen av sine gode sommerminner med oss. Det er nesten så vi kan kjenne lukten fra bilsetene og huske hvordan det føltes å sitte i en trang, varm bil.

Vi voksne røkte i forsetet og ungene slåss i baksetet. Kanskje var vi på tur for å besøke slektninger. Kanskje skulle ungene plasseres hos besteforeldrene noen uker av skoleferien?

Glemte regnværsdager

Vi husker hvor godt det var å komme fram. Disse late, fredelige dagene med god tid til å være sammen. Og været! Været var alltid godt i gamle dager, med sommervarme og midnattssol. Regnværsdagene har både Andrea og vi andre glemt for lenge siden!

Andrea har tatt utgangspunkt i egne barndomsopplevelser. Vi sakser fra hennes egen prosjektbeskrivelse:

«Verket tar utgangspunkt i stoffmaterialer fra et bilsete fra 80-tal-

let. Fotografiene er printet på stoff som er sydd til rammen. Verkene tar for seg en sommer, tilbragt på mitt hjemsted i Vesterålen. Materialiteten i bilsetet og sommerbilder fra hagen er elementer som skal løfte fram en nostalgi i spesifikke detaljer. Det jeg forbinder med stedet og den kortvarige tilstanden av hjemmeferie. Skinnseter som varmes opp og lukter mens de steker i sola. Bilen står parkert i hagen, inntil buskene. Her kan den noen ganger få skygge. Og skjorten til pappa som henger i busken mens han arbeider med hagen. Hverdagen har opphørt, og elementene som vi bruker i det travle, endrer seg i den stillestående tilstanden av ferie og varme.»

Fra Sortland

Andrea er oppvokst på Sortland. Hun gikk på media- og kommunikasjonslinje på videregående skole. Der møtte hun filmentusiaster som førte til at hun tidlig fikk vekket interessen for å jobbe med film. Ferden gikk videre til Nordland kunst-

og filmhøyskole, en skole som har født mange filmskapere. Hun jobber både med dokumentasjons- og fiksjonsfilm, og er opptatt av spiritualitet, kultur og psykologiske landskap. Vi kan jo nevne at hun har laget en film om psykisk helse («Jorden hvisker til deg»). I tilknytning til psykisk helse snakker hun om trygge og utrygge rom, både i konkret og overført betydning.

Nært naturen

Naturen står også hennes hjerte nært. Derfor reagerer hun på voldsomme inngrep og utbygging av natur, som sprenging av stein til Hålogalandsveien.

«Vi bor så nært naturen – så gjennomføres det så store naturinngrep rundt oss!»

Andrea er et allsidig menneske. I tillegg til billedkunst og film, har hun holdt på med både teater, musikk og dans.

Da Andrea i 2023 fikk «drømmestipendiet» fra Norsk Tipping og Norsk kulturråd, ble det i begrunnelsen sagt følgende:

9 Se etter **MENS VI VENTER PÅ HVERDAGEN** i gata.

ANDREA WHITE HVEDING (f. 1997)

MENS VI VENTER PÅ HVERDAGEN.

To objekter i tekstil og tre.

Andrea White Hveding er en Tromsøbasert queer kunstner og filmskaper fra Sortland. I deres arbeid undersøker de tilstedeværelse, trygge og utrygge rom. De dykker inn i bygdekultur med fokus på natur og estetikken de har vokst opp med i Vesterålen. Utstillinger: installasjonsverk på Galleri Snerk i Tromsø, Horizont i Tornio (FIN) og Haparanda (SE), Midnight Sun Scream i Lofoten.

Vist filmer på blant andre Vega Scene i Oslo, Tromsø Internasjonale Filmfestival, Festspillene i Nord-Norge og Tromsø Kunstforening.

«Gjennom dypdykk i diverse miljø, den menneskelige psyken og den nordnorske naturen, skaper Andrea White Hveding ukonvensjonell kunst og filmer som utfordrer, berører og overrasker.»

VISSTE DU AT ...

Fiksjonsfilm: En oppdiktet film hvor handling, karakterer og miljø er skapt av filmskaperne. Den forteller en historie som kan være

realistisk eller fantasifull, men ikke ment å være fakta. Eksempel: spillefilmer, eventyr, komedier.

Dokumentarist

Dokumentarfilm: En film som tar utgangspunkt i virkelige hendelser, mennesker eller temaer. Målet er å informere, dokumentere eller utforske virkeligheten – selv om filmskaperen kan tolke og vinkle stoffet.

BILDET FOREGÅENDE OG MOTSTÅENDE SIDE:
MENS VI VENTER PÅ HVERDAGEN.

SANDSKRUBB - Bent Aune

10 Se etter **SANDSKRUBB** i gata.

BENT AUNE (f. 1954)

SANDSKRUBB. Akvarell. 50 x 70 cm.

Bent Håvard Aune ble født på Andenes i Nordland.

Han er grafiker og har sitt virke på Andenes. Han gikk ved Bergen kunsthåndverkskole under veiledning av bl.a. Asbjørn Brekke og Egil Røed i fire år. Han er medlem Nord-Norske Bildende Kunstnere der han har hatt styreverv.

Verk av ham finnes i offentlige samlinger – I 2001 mottok han Andøy kommunes kulturpris (som kunstner) for verdifull innsats på det lokale kultur og kunstfeltet.

Bent jobber med både maleri og trykk. Dette bildet er en akvarell, som vi kaller det når det er malt med vannfarger. Han startet med å male hav og bølger over hele arket. Når man lager akvarell, må papiret være fuktet før man begynner å male med vannfarger. Det må jobbes ganske fort, og det går ikke an å angre eller male over, som man kan gjøre med olje- og akrylmaling.

Mens han ventet

Når jobben er gjort, må man vente på at alt skal tørke. Kanskje var det mens han ventet at han fikk ideen til å male en flyndre, en sandskrubb, utenpå det opprinnelige maleriet. Kanskje tenkte han at noen av de som ser bildet har prøvd å pike flyndre?

Som mange andre barn fra Andenes har han ofte fanget flyndre på den måten. Alt man trenger er en liten båt eller kaikant, en stav med en spiker i enden og litt tålmodighet. Så er det bare å stirre ned i sjøen, være klar med flyndrepiken og spidde

flyndra når den beveger seg på sandbunnen.

Bent er født i Mo i Rana, men vokste opp på Andenes. Han er gift med Kenny og jobbet mange år som kunst- og håndverkslærer i ungdomsskolen på Andenes. Etter hvert har han pensjonert seg fra læreryrket og jobber nå heltid som kunstner.

Hver dag går han ned til atelieret sitt og skaper stadig nye bilder, inspirert av landskapet rundt Andenes, kystliv, vær og natur.

Mange liker de naturalistiske bildene hans. En av dem er dronning Sonja. Inne på soverommet på Kongsgården har hun et maleri som Bent har laget. Motivet er kona, Kenny, og dattera deres som går langs ei strand på Bleik.

«Det må da være fint å tenke på», sier vi.

«Ja, e du helveta!», svarer Bent, hva han nå måtte mene med det.

BILDET MOTSTÅENDE SIDE:
SANDSKRUBB.

FJELLPARTI VED BØTUNELLEN - Bjørn Elvenes

Er det mulig å se hvilken årstid vi ser på bildet?

Noen kan muligens til og med se om det skjuler seg et troll eller flere i fjellet?

Da Bjørn var 6 år, var han en dag med bestefaren ned i fjæra der de drev og pusset på en spisse. Det var så fin en sommerdag, med sol og flotte farger over Vesterålsfjellene. Bjørn ble stående og fryde seg over det storslåtte synet.

«Når æ blir stor, så ska æ mal bilda av de fjellan», sa han glad til bestefaren.

Lær dæ feskemean

«Åsj og vas», svarte gamlingen.
«Det kan du ikkje leve av. Æ ska lær dæ feskemean! Det kan du lev utav. Det ainner ska du berre ta å gløm!»

Og slik ble det. I mange år var Bjørn fisker, i tillegg til andre yrker/ jobber «som folk kan leve av», for å sitere den bekymra bestefaren. Bjørn utdannet seg til og med som navigatør, slik at familien skulle holde kjøft.

Men drømmen om å male de fine fjellene, den drømmen forlot han aldri.

I en periode drev Bjørn et mobilt sagbruk. Der saget han drivtømmer og laget møbler av materialene. Drivtømmer har vært viktig som bygningsmateriale. Det kunne være kamp om eiendomsretten til fine tømmerstokker. I de enkelte bygdene fantes det regler for hvordan man skulle markere stokken slik at de andre forsto at den hadde fått en eier.

Draugen

Men det var ikke bare folk som kunne kreve fint trevirke tilbake. Draugen likte veldig dårlig at folk tok med seg ting fra fjæra. Historien er full av fæle beretninger som avslører hva som skjer hvis man ikke tar forholdsregler. Og det finnes mange gode råd.

Man kan bruke kniven til å skave litt spon fra trevirket og hive det tilbake i havet mens man roper: «Her har du, ditt ...!» Det finnes også de som sverger til å rette knivstålet

mot draugen for å skremme ham bort. Andre sier stikk motsatt. Rett knivskafte mot havtrollet, ellers kan kniven gå inn i ditt eget hjerte.

Det søtete rådet vi kjenner til er å tegne tre kors i sanden eller legge kors av trepinner. Så må man hoppe baklengs over ett og ett kors mens man leser fadervår – BAKLENGS! (Muligens fungerte det like godt å løpe hjemover og rope på mamma?)

Bjørn arbeider med både maleri, grafikk og skulptur. Kunstutdannelsen tok han i Kraków i Polen. Det var faktisk der ideen til Blåbyen oppsto. Han besøkte Nowa Huta utenfor Kraków, en arbeiderbydel med 250 000 innbyggere. En mønsterby, et politisk og ideologisk prosjekt som Lenin gjennomførte rundt 1950 i tilknytning til det gigantiske Vladimir Lenin-stålverket (1954). Bydelen er imponerende og svær, men grå! Veldig grå!

Kunststudenten Elvenes fikk en idé! Han ville male byen blå!

Han innså fort at det prosjektet ble i største laget, så det måtte krympes litt.

6 Se etter **FJELLPARTI VED BØTUNELLEN** i gata.

BJØRN ELVENES (f.1955)

FJELLPARTI VED BØTUNELLEN.

Olje på lerret. 95 x 155 cm.

Bjørn Elvenes er født og vokste opp i Sortland i Nordland.

Han har studert ved blant annet Kunstakademiet i Kraków (1990-93) og tidligere ved Det Kongelige Akademi i Haag (1982-84).

Han jobber med maleri, grafikk, skulptur, installasjon – og beskrives som «skulptør, maler, oppfinner og grafisk kunstner» i ett. Kjent for konseptet Sortland den blå byen ved sundet (ofte kalt «den blå byen») Her utviklet han en fargepalett og idé om at Sortland midt i Vesterålen kunne fungere som et tredimensjonalt kunstverk ved hjelp av blåtoner på byens bygninger.

Hva med Sortland? Sortland er lite og stygt nok. Slik ble han «Blåbyens far». Han lanserte konseptet med en egen palett. Men blått er ikke bare blått. Det har vært en lang og til dels heftig debatt rundt fargevalg, og først i 2015 kom kommunestyrets vedtak om Blåby. Ifølge han selv hadde han allerede i 2007 brukt 60 000 timer på Blåbyen-prosjektet.

Glemte ikke fjellene

Men fjellene glemte han ikke. Han maler fortsatt fjell. Noen ganger tungt og svart, andre ganger lyst og lett. Et fjell er aldri likt to dager på rad. Lyset forandrer fjellet hver

dag og hver time på dagen. Bjørn prøver nok å fange dette lyset og forevige disse øyeblikkene slik at vi kan kjenne oss igjen i dem og tenke:

«Ja, slik er det! Slik kan fjellet som blikket mitt har hvilt seg på se ut.»

BILDET FOREGÅENDE
OG MOTSTÅENDE SIDE:
FJELLPARTI VED BØTUNELLEN.

UTEN TITTEL - Britt Boutros-Ghali

Britt Boutros-Ghali er født i Svolvær og vokste opp på Sortland. Familienavnet var Bang Paulsen. Hun har vært bosatt i Kairo siden syttitallet, og har pendlet mye mellom Kairo og Vesterålen.

Action Painting

Hennes måte å male på er inspirert av «Action Painting» – med intense farger og teksturer. Det kan vi se i bildet som henger ved en av utgangene til Sansehagen. Her er det mye nordnorsk lys og fargeprakt. Malingen ligger tjukt på lerretet, og fargene er både mange og fulle av kraft. Man kan bare spekulere over om hun har malt det i Egypt, med sterk hjemlengsel, eller om det er malt i Vesterålen i lykkerus!

Lyset kommer inn

Malingen er kanskje lagt på med palettkniv, lag på lag, farge på farge. Slike bilder kan man se på både lenge og vel. Hver gang oppdager man nye detaljer. Bildet vil også forandre seg med årstidene og lyset som kommer inn fra utsiden.

Britt er inspirert av kontrasten mellom det nordnorske lyset og Egypts kulturelle rikdom.

Hun debuterte som maler i 1965, og har gjennom årene mottatt mange priser og stor berømmelse. I 1996 mottok hun St. Olavs Orden, som er noe av det gjevreste en kunstner kan oppnå. Hun er også kjent som svingerinne til tidligere generalsekretær i FN, Boutros Boutros-Ghali.

46 stjålna malerier

I Harstad var det stor ståhei høsten 2005. Da ble 46 av hennes oljemalerier stjålet fra en container nede på kaia. Det var verdier for 2 millioner kroner. Veldig mye penger i 2005. Bildene var sendt fra Kairo til en separatutstilling på Galleri Nord-Norge i Harstad. Bare fem av maleriene ble funnet.

Nyksund ART Gallery har hatt Britt som fast utstiller siden 2019. De skriver om henne:

«Billedkunstner Britt Boutros-Ghali er blant Norges mest kjente kunstnere i utlandet. Hun er oppvokst på Sortland i Vesterålen,

men har i mer enn 50 år bodd i Kairo i Egypt. Britt studerte maleri og skulptur under Ellen Christensen og Ferdinand Lund i Oslo på slutten av 1950-tallet, og kom tidlig i kontakt med abstrakt ekspresjonisme. Hun var en del av den abstrakte ekspresjonistiske bevegelsen i Europa på 1960- og 1970-tallet – en kunstretning som fortsatt gjør seg sterk gjeldende i hennes kunstneriske virke. Britt Boutros-Ghali holdt sin første separatutstilling i Paris i 1965, og har siden da stilt ut internasjonalt gjennom hele sin karriere.

Verdenskunstner

I dag er Britt en meget ettertraktet og produktiv verdenskunstner.

I Nyksund ART Gallery var Britt en av hovedutstillerne på «Summer Exhibition 2025».

Britt Boutros-Ghalis arbeider finnes i prestisjetunge kunstsamlinger over hele verden, og hun har blitt tildelt flere høytstående utmerkelser – bl.a. i 1994 St. Olavsmedaljen fra Det norske Kongehuset for sitt fremme av Norge i utlandet

BRITT BOUTROS-GHALI (f. 1937)

UTEN TITTEL.

Olje på lerret. 64 x 64 cm.

Britt Boutros-Ghali, født Britt Bang Paulsen. Hun er en norsk kunstner (maler) bosatt i Kairo i Egypt. Hun er gift med egypteren Raouf Boutros-Ghali, og er dermed svigerinne til tidligere generalsekretær i FN, Boutros Boutros-Ghali.

Britt Boutros-Ghali er oppvokst i Sortland. Sin første separatutstilling hadde hun i 1965 i Galerie de l'Université i Paris. Hun har hatt utstillinger i Frankrike, England, Tyskland, Spania, USA, Norge og Egypt. I 1996 fikk hun St. Olavs Orden for sitt bidrag til kunsten.

gjennom sin kunst, og i Egypt 2023 «Achievement Award for Women in the Arts» for sin dype innflytelse på samtidsmaleriet.

VISSTE DU AT ...

Abstrakt ekspresjonisme er en kunstretning som oppsto i USA på 1940-tallet, særlig i New York. Kjenne tegn: Store formater, sterke farger, frie penselstrøk og fokus på kunstnerens følelser og uttrykk framfor å avbilde virkeligheten.

To hovedretninger:

Action painting (f.eks. Jackson Pollock) – vekt på bevegelse og maleprosessen.

Color field painting (f.eks. Mark Rothko) – store fargeflater som skaper stemning og følelser.

Kort sagt handler abstrakt ekspresjonisme om å uttrykke indre opplevelser gjennom abstrakte former og intens bruk av farger og teknikker.

Action painting er en retning innen abstrakt kunst (særlig på 1940–50-tallet) hvor selve malehandlingen står i sentrum. Kunstneren maler spontant, ofte med raske bevegelser, drypping, spruting eller kasting av maling på lerretet.

Fokus er på prosessen og energien i maleriet, ikke på motivet.

BILDET FOREGÅENDE OG
PÅ MOTSTÅENDE SIDE:
UTEN TITTEL.

VESTSCAPE - Cecilie Haaland

Verket består av pinhole-fotografier (tatt med et porselenskamera) fra Vesterålen overført på porselen, analogt i mørkerom, sammen med rustne spikre og fiskekroker fra området.

Materialene og motivene er hentet fra nærområdene og knyttet til lokal kultur og historie.

To grupper med bilder på vegg.

Her er det gjenbruk, kan man si. Spiker og angler som Cecilie har funnet i fjæra, er montert sammen med foto av landskap, moloen, trær og busker som klorer seg fast i karig jord. Her er hus, seilingsmerker, fortøyninger, natur og kulturlandskap. Både fotografiene og gjenstandene er fra Vesterålen. Cecilie har fotografert mye i Lofoten, men da bestillingen fra Sortland kom, tenkte hun at da måtte hun ta nye bilder. Motivene skal være kortreiste! Folk skal kunne kjenne seg igjen. Dermed dro hun til Vesterålen og fotograferte over flere dager. Jakten på fotomotiv og rustspiker gikk over

flere dager. Hun fant mye spennende. Til og med en gravemaskin! Den tok hun med for å vise noe av det som skjer «akkurat nå» i 2025.

De hvite boksene man ser på veggen, de som ser ut som eskelokk, er laget av porselensleire.

Pinhole

For å få fotografiene til å se gamle ut, bruker hun verdens eldste fototeknikk – pinhole-foto eller camera obscura. Da tar det lang tid å ta et bilde. «Du fanger ikke øyeblikket med et pinhole-kamera, du fanger tiden», sier Cecilie. En eksponering kan ta opptil 30 minutter! (Derfor er folk så alvorlige på riktig gamle foto. De måtte sitte urørlige i mer enn 10 sekunder for at det skulle bli et godt bilde, og så lenge klarer du ikke å holde på et smil.)

Cecilie jobber med porselen og keramikk samt analogt foto i prosjektene som hun kaller «Phottery». Kameraet hun bruker til pinhole-foto har hun selv laget av porselensleire. Hun tar bilder med det selvlagde kameraet og overfører

det til keramiske fliser ved hjelp av flytende fotoemulsjon.

Hun har utsmykninger på hurtigruten «Polarlys» og på flere cruiseskip. På Kvitnes gård har hun laget alt dekketøy – tallerkener, kopper og skåler til alle slags eksotiske, nordnorske retter. Nasjonalmuseet har også kjøpt inn arbeid av henne.

Engelskmannsbygga

Cecilie eier og driver Engelskmannsbygga i Henningsvær. I 1995 kom hun tilfeldig innom Henningsvær, samtidig som den falleferdige Engelskmannsbygga var lagt ut for salg. Hun og en venninne som er glassblåser kjøpte sammen med sine respektive ektefeller hele bygga, og startet som 26-åringer et enormt arbeid med å redde bygget, bygge opp både leilighet til begge familiene, keramikkverksted, galleri og glasshytte. I dag er Engelskmannsbygga et populært turistmål og en god arbeidsplass for en keramiker, to glassblåsere, en naturfotograf og et ukjent antall assistenter, lærlinger og butikkansatte.

CECILIE HAALAND (f. 1968)

VESTSCAPE er et steds spesifikt verk fordelt på to vegger.

Cecilie Haaland har bodd i Lofoten siden 1995, er utdannet håndverker og pottemaker gjennom lærlingspraksis i mange år og har drevet eget verksted siden 1991. Hun eier og driver Engelskmannsbrygga galleri og verkstedfelleskap i Henningsvær.

Det er ingen hemmelighet at hun er en lidenskapelig fritidsfisker! Hun fisker så mye at hun leverer til fiskebruk i Henningsvær på fritidskvote.

Som eier av Engelskmannsbrygga er hun selvsagt opptatt av kystkultur og kulturminner. Derfor er det naturlig at hun også er nært knyttet til hav og fiske.

VISSTE DU AT ...

Et pinhole-kamera er et enkelt kamera uten linse, der et lite hull slipper lys inn i en lystett boks. Lyset projiserer et omvendt bilde på innsiden (f.eks. på fotopapir eller film). Det viser prinsippet om hvordan kameraer fungerer, og brukes ofte i undervisning og av kunstfotografer.

BILDET FOREGÅENDE, DENNE OG MOTSTÅENDE SIDE:
VESTSCAPE.

INN I VARMEN - Philipp Spillmann

Spader som fjellbjørk og blomsterplanter! Arbeidene til denne kunstneren har ofte en humoristisk snert. Han inviterer til vesterålsk humor.

Hva ler vi av?

Han er utdannet gullsmed og har i mange år hatt base i Kautokeino. Gjenvinning og bærekraft er tema som går igjen i mye av det han jobber med.

Tittelen er viktig. Den skal knytte assosiasjoner til funnsted og kultur.

Kunstnerens egen prosjektbeskrivelse:

Alle som bor i nord har et forhold til snøspader. I fjor laget jeg en utendørsskulptur til skulpturparken/hagen ved Wergelands- haugen på Eidsvoll. Skulpturen tok utgangspunkt i et funnet objekt: et spadeblad. Inspirert av de særegne former av monsterbladene, bearbeidet jeg objektet og monterte det på et lakkert og langvokst skaft mellom unge bjørketrær. Jeg jobber ofte med assosiasjoner som vekkes

ved betraktning av bruksobjekter. Jeg likte koblingen mellom formen og ordet «blad». Utgangspunktet er gjenkjennelig, mens inngrepet er overraskende. En spade er et veldig grunnleggende verktøy som vi alle har et forhold til. Verket kan leses som en metafor og rommer mange muligheter for assosiasjoner og tolkninger. Jeg ville gjerne jobbe videre med ideen og ta «bladene» inn i varmen, som en stueplante.

Monsterplanter

Under befaringen på Sortland spaserte jeg mye rundt og tok bilder av ting som fanget min oppmerksomhet. Det tok ikke lang tid før jeg oppdaget monsterplanter i kjøpesentre, restauranter, kontorer, butikkvinduer og vinduer i private hjem. Noen var levende, andre masseproduserte i plast – en klassisk bestselger hos interiørbutikkene. De er hverdagslige her i en arktisk småby, selv om de har sin opprinnelse i tropiske områder.

En annen detalj som fanget min oppmerksomhet, er snøspade-

ne/-skuffene som står foran dørene. Disse «bladene» står ute i kulden store deler av året. De finnes i mange ulike farger, former og størrelser, men den mest klassiske modellen er aluminiumspaden med plasthåndtak i farge.

Kronglete form

Tilfeldigvis var jeg på befaring på Sortland på den første soldagen. Solen kom opp bak fjellene etter en lang arktisk natt. For å kunne nyte dette øyeblikket litt lenger, tok jeg en tur opp bakken bak sykehjemmet. Det var en kald og klar dag. Vegetasjonen forandret seg på vei opp, og etter hvert var det bare fjellbjørk igjen. De er selvfølgelig «bladløse» om vinteren. De kronglete formene er fascinerende.

Jeg liker å jobbe med inntrykk fra stedet jeg skal lage utsmykning til. Til Sortland vil jeg gjerne forene disse tre kontrastfulle inspirasjonskildene: stueplanten monstera, snøspader/-skuffer og fjellbjørk.

Hele arbeidet er fullt av kontraster: varm – kald, ute – inne,

6 Se etter **INN I VARMEN** i «Koven», dagtilbud.

PHILIPP SPILLMANN (f. 1977)

INN I VARMEN.

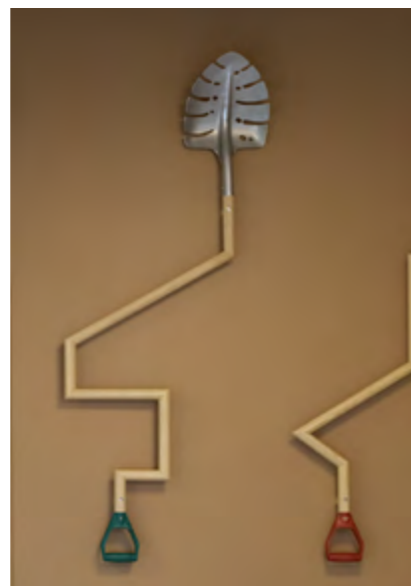
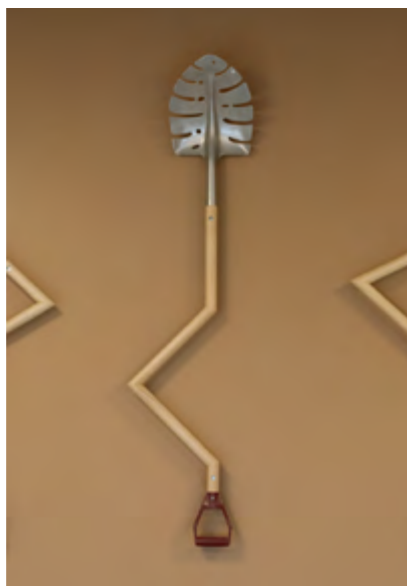
Fem skulpturer montert på vegg.

Utskåret i aluminium (brukte spadeblader) med håndverktøy. Diverse snekkerteknikker/trearbeid utført i heltre ask (skaftene er frest ut av solide ask planker). Skrudd i vegg (betong). Materiale: Brukte spadeblader i aluminium og plasthåndtak. Heltre ask. Hårdvoksolje. Skruer i jern.

Del 1: 138 x 55 cm. Del 2: 165 x 41 cm.
Del 3: 179 x 63 cm. Del 4: 185 x 77 cm.
Del 5: 174 x 102 cm.

Philipp Spillmann er født i Zürich, Sveits Utdanning: 1994-98, gullsmedlære med besøk av Schule für Gestaltung (Kunsthåndverkskolen) i Zürich, avsluttet med svennebrev. Yrkeserfaring: Gullsmed i Sveits og i Norge (1998 til 2021).

Representert i bla.a. Gallery Format, Oslo Friends of Carlotta, Zürich, Sveits, Nordnorsk Kunstnersenter, Svolvær og Nordnorsk Kunstmuseum, Tromsø.

nær – fjern, fjell – regnskog, arktisk – tropisk, lokal – langreist, eviggrønn – løvfellende, organisk – geometrisk, osv. Elementene er gjenkjennelige, men forandret/manipulert. Det gir plass til mange ulike assosiasjoner, fortellinger og stimulasjoner.

VISSTE DU AT ...

Monstera deliciosa eller bare monstera er en eviggrønn, tropisk klatreplante med svært karakteristiske blader. Bladene er store, hjerteformete, blanke og ofte gjennomhullede. Planten kommer opprinnelig fra Sør-Amerika. På midten av

1700-tallet ble planten brakt til Europa, der den raskt ble en populær stueplante. Den dukker også ofte opp som motiv på klær eller som smykke, utformet i edle eller uedle metaller. I flere kulturer assosieres monstera blant annet med rikdom, lykke, langt liv og velstand. Kulturhistorisk sett har mange ulike blader spilt roller som symboler og motiver i kunsten – kløverblader, vinblader, tempeltreets blader (ginkgo) og eikeblader er noen få eksempler.

BILDET FOREGÅENDE, DENNE OG MOTSTÅENDE SIDE:
INN I VARMEN.

[INN I VARMEN]

SAIVU/INFERNO - Ingunn Judith Moen Reinsnes

Ingunn er en del av en fargerik familie. Så har hun da også levd et fargerikt liv og vært bosatt i flere deler av landet, med mamma som var lærer og pappa som var håndverker. Både Bodø, Modum og Oslo har vært hjemstedet for Ingunn gjennom barndom og ungdomstid før hun slo seg ned på Sortland.

Storfamilien med tre–fire generasjoner har gjennom årene knyttet tette bånd med base på Reinsnes, der både foreldre og søsken av Ingunn har bodd.

Ingunn maler mye landskap, hav og fjell, men også bilder av moltemyrer og unger, båter, hus, blomster – og alt annet med farger i seg.

I bildene vi ser på sykehjemmet er detaljene borte. Vi må sette dem inn selv.

Sjøsamisk

Moren kom fra Vesterålen og faren fra Steigen – begge med norsk/sjøsamisk bakgrunn. Det samiske Vesterålen har opptatt Ingunn mer og mer. Med økt kunnskap om sin egen bakgrunn, har hun engasjert

seg sterkt i arbeidet med å ta tilbake tradisjonene, språket og kulturen.

Det har resultert i at hun har blitt en etterspurt koftesyerske, og mange vesterålssamer har i dag en kofte som er sydd av henne. I skrivende stund har hun sydd over 30 gaktier, som det heter på samisk, for folk fra Vesterålen.

Det ene bildet heter «Saivu». Saivu er et hellig fjell, en del av et samisk, mytisk landskap.

«Inferno» er et islandsk landskap – utypisk i farger for Ingunn, men bildet forteller oss at hennes møte med Island var et møte med annerledeshet, men også gjenkjennelighet.

Dette sier hun selv om bildene sine:

Å male er en slags zenbuddhistisk øvelse mer enn at det er en ren kopiering av naturen. Våre forgjengere, aner, som var avhengige av naturen, høstet og levde med respekt for det som naturen ga. Jeg føler en plikt til å ta opp problemene med menneskers overgrep mot naturen.

Derfor er hun også en aktiv miljøverner.

VISSTE DU AT ...

Saivu ble beskrevet som en slags parallellverden der de døde slektningene fortsatte å leve et godt liv, ofte som «saivo-olbmot» (saivo-folk). Denne verdenen kunne speile vår egen, men i en mer harmonisk og ideell form.

Mange fjell, vann og steder i Sápmi bærer navnet Saivu. De var knyttet til offerplasser (sieidi), hvor man brakte gaver til guder eller ånder. I noaidens (sjamanens) tradisjon fantes også saivo-loddi (saivu-fugl) og saivo-sarva (saivu-rein), åndelige hjelpere som noaiden kunne bruke under reiser til andre verdener.

Kort sagt er Saivu både et hellig landskap og en åndelig dimensjon i samisk kosmologi, nært knyttet til forfedre, naturen og sjamanisme.

10 Se etter **SAIVU** og **INFERNO** i gata.

INGUNN JUDITH MOEN REINSNES (f. 1960).

SAIVU. Olje på lerret. 80 x 100 cm.

INFERNO. Olje på lerret. 80 x 100 cm.

Født i Bodø. Utdannet ved Oslo Tegne- og Malerskole (1984-1987).

Basert i Vesterålen/Sortland, og arbeider med visuell kunst der natur og arktiske landskap står sentralt. Hun har røtter både i den kystsamiske og norske befolkningen, via Steigen på farsiden og Vesterålen på morssiden.

Arbeidet hennes er innkjøpt av offentlige og private institusjoner og hun har hatt en rekke separatutstillinger.

BILDET FOREGÅENDE SIDE: **INFERNO.**
MOTSTÅENDE SIDE: **SAIVU.**

UTEN TITTEL - Solveig Wiik

11 14 Se etter **SOLVEIG WIIK** sine verker i gata og i Urtinden.

SOLVEIG WIIK
(født 10. oktober 1908, død 26. juli 2001)

UTEN TITTEL

Maleri. 1987. 103 x 184 cm.

UTEN TTTEL (SAMTALE)

Maleri. 1966. 81 x 104 cm.

UTEN TTTEL (PÅFUGL)

Maleri. 1983. 88 x 99 cm.

Solveig Wiik ble født 10. oktober 1908 i Vik, Sortland. Døde 26. juli 2001, Sortland.

Wiik er en norsk kunstmaler. Hun jobbet for det meste med olje på lerret, men utmerker seg særlig gjennom sine mosaikkarbeider.

I Gata ser vi et landskap i gult og blått. Bildet er flyttet fra tidligere Håløygatunet, og det er fint å kunne ha et litt eldre maleri med i kunstsamlingen på Fagerlundtunet. Som vi kan se er det et fargerikt og litt naivistisk bilde – typisk for Solveigs formspråk. Hun jobbet med oljemalerier av landskap, byer og figurer. Motivene hentet hun fra Norge, men også fra Italia, der hun studerte mosaikk ved Kunstakademiet i Ravenna fra 1954. Og det var mosaikkarbeidene hun skulle bli mest kjent for. Hun var en av få kunstnere som hadde fått en profesjonell utdanning i dette.

Solveig kom fra Vik i Sortland, og dro til Heidal og studerte billedvev fra 1935. Siden gikk hun husflidsskole på Blaker før hun startet på mer tradisjonell kunstutdanning.

Når vi ser på bildet, kan vi nesten forstå at hun er vevutdannet. De som har prøvd seg på billedvev kan skjønne at dette kunne vært en sjablong som du fester på baksiden av renningen i en billedvev.

Hun studerte ved Kunstakademiet i Oslo fram til nazistene stengte det i 1943. Da ble hun en av de som fortsatte utdannelsen på Det Illegale Akademi, med Axel Revold og Jean Heiberg, to berømte norske malere, som lærere.

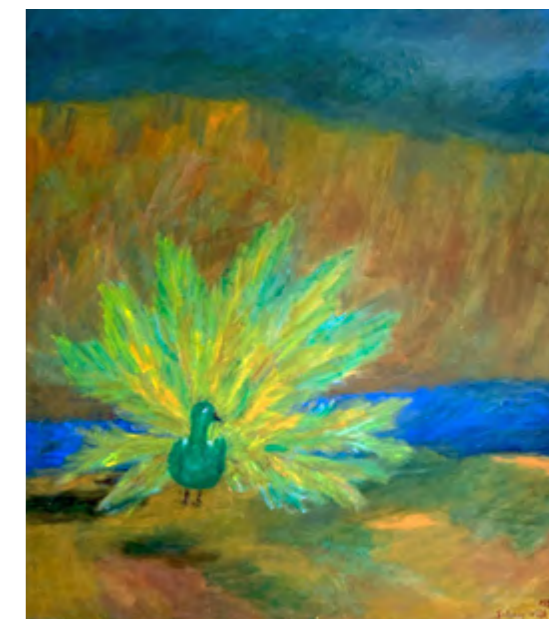
I 1948 fikk Solveig leie et atelier i Oslo. Der holdt hun til i førti år, før hun på sine eldre dager flyttet hjem og bosatte seg på Sortland.

Hun gjorde mange utsmykninger med mosaikk, både i Vesterålen og andre steder.

To hurtigruter hadde mosaikkarbeider av henne: MS «Finnmarken» og MS «Lofoten».

Hun har også mosaikkarbeider på landbruksskolen på Kleiva, og ved Maskinførerskolen for landbruk på Vikeidet i Sortland (skolen ble vedtatt nedlagt i 2004) finner vi et av hennes større arbeider. Skolen på Jennestad har et maleri signert Solveig Wiik

BILDER PÅ MOTSTÅENDE SIDE:
UTEN TITTEL.

UTEN TITTEL - Sigrid Szetu

I bildene sier Sigrid noe om det hun er glad i, det hun tror på, det hun savner og det hun er redd for å miste.

«Alt dreier seg om farger og hvordan mennesker reagerer på farger!»

Sånn forklarer Sigrid kunsten sin, og sammenligner seg med forfatteren Ellen Einan (1931–2013), som var kjent for å skrive «automatskrift». Ellen Einan, som levde i Svolve, følte at ordene kom fra utenfor henne selv. Hun skrev det som «kom til henne».

Denne teksten baserer seg på en samtale vi hadde med Sigrid i Bergen, dit hun kom på åttitallet og fortsatt bor i vinterhalvåret. Vi møttes i Skomakerstredet på den populære isbaren Hallaisen, som ble startet og drives av Sigrids datter og svigerdatter.

Sigrid forklarer sin metode med at hun blir styrt av en flow, den flyten hun går inn i når hun begyn-

ner å male. Så vokser de fargeglade bildene ut av denne «flyten».

Hun kan ikke forklare det, forklaringen er i bildet selv.

Det er forresten mange kunstnere som sliter med å forklare bildene sine. «Det er jo derfor jeg lager bilder», sier mange. «Jeg er ikke flink med ord! Bildene er språket mitt!»

Fargeglade og Vesterålen

En engelsk kunsthistoriker sa en gang om hennes kunst:

«Det er utrolig med så eksotiske farger i dette grå landskapet hun lever i!»

Sigrid ser på seg selv som en typisk nordnorsk billedkunstner, selv om flere forsøker å benekte det ut fra teorien om at Nord-Norge er fargeløst – snø og is og mørketid.

Arild Haaland, filosof og kunsthistoriker fra Bergen, trodde nok også at Vesterålen mangler farger da han skrev følgende: «Hvordan våger du å kalle deg en typisk nordnorsk billedkunstner?»

Sigrids mor, beste- og oldeforeldre kom fra Nyksund, der hun selv bor og jobber med kunsten sin store deler av året. Hun har overtatt besteforeldrenes hus og bygget et fint atelier midt i fiskeværet.

Selv vokste hun opp i Strengeivåg, uten barnehage. Etter syv år på skolen gikk hun ett år på real-skolen på Myre før hun ble sendt til toårig realskole og internatliv på Nesna.

Etter dette flyttet hun til Lovund, hvor hun hadde en venninne. Men reisen stoppet ikke der. Snart dro hun til London, levde på loffen noen år, reiste videre til kunstscole i Danmark, hvor hun ble tatt opp som elev, uten artium. Lånekassen i Norge sa nei, og hun måtte prøve å finne seg en vanlig jobb. Men skolens rektor tok tak i saken og ringte Lånekassen i Norge. Hun sa at de ville ta henne inn hvis de ga henne lån!

Slik kom hun inn på Fine Art og tok bachelor i både tekstil og indus-

7 Se etter **SIGRID SZETU** sin arbeider i gata.

SIGRID SZETU (f. 1951).

UTEN TITTEL.

Akryl soft pastell på papir. 120 x 50 cm

UTEN TITTEL.

Akryl soft pastell på papir. 120 x 50 cm.

Født og oppvokst i Øksnes. Utdannet ved Camberwell School of Art i London, hvor hun fullførte studiene i 1976. Har bodd og arbeidet flere år i utlandet – blant annet på øya Borneo i Sørøst-Asia – før hun slo seg ned med atelier i Nyksund fra ca. 2003.

Arbeidet hennes omfatter fargerike, abstrakte malerier og collage, ofte inspirert av havet, lyset og det nordnorske landskapet. Har mange offentlige utsmykkingsoppdrag, senest Sortland videregående skole i Vesterålen.

tridesign, med tanke på å kunne ha noe å leve av.

Sigrid har et sterkt forhold til både tekstil og maleri. Hun jobber i begge teknikkene og synes det gir henne kunnskap til å forstå mer. Hun trekker paralleller til musikk.

En liten hemmelighet: Sigrid er også en dyktig tegner! Men hun sluttet å tegne da hun ble mor, syntes det var nok å jobbe med to teknikker.

I dag grubler hun litt over dette. Hvorfor slutter vi med ting? For eksempel når vi får barn?

Sigrid hadde en fin oppvekst i Strengelvåg, men lengtet ofte ut og bort. Gutter dro til sjøs og kom hjem med skatter. Jenter ble

hjemme. Da Sirkus Arnardo var på Sortland, drømte hun om å rømme med et sirkus.

Reiser ble det

Strengelvåg er et myrlandskap. Hun hadde myra som lekeplass. I dag er mye myr borte. Hun tenker mye på det som skjer. Myra blir torvdammer eller pløyd opp til moltemyr. Beitedyrene er borte og kulturlandskapet gror igjen. Granplanting. Skal vi ikke snart begynne å ta ansvar for det vi har gjort, rasert og ødelagt?

Et siste spørsmål til Sigrid: «Hva er det med Vesterålen?»

«*En tyv vender bestandig tilbake til åstedet!*»

BILDET FOREGÅENDE
OG MOTSTÅENDE SIDE:
UTEN TITTEL.

VED ØYA - Are Andreassen

Bildene forteller om moderne kysthistorie. Det meste er hentet fra fiske med snurpenot ute på Trænadypet. Are deltok selv på dette fisket, og laget i ettertid en rekke bilder fra sine opplevelser som trålmannskap. Her deler han en hverdagslig hendelse fra tiden om bord på MS «Nordfisk» av Bodø, på fiske etter kvitlaks i januar: «Tiltrukket av nattlysene om bord hender det at havhesten lander på dekk. Da er den fanget, snurperens rekkverk hindrer dens fluktmuligheter.

En spesiell følelse å gå ut på fordekket, ta fuggelen opp, kjenne varmen fra kroppen og gi tilbake dens frie flukt over havet.»

Endringer

Mye har forandret seg. Kystfisket er redusert, juksafisket og linefisket står i fare for å bli historie. De viltlevende marine ressursene som ifølge loven tilhører fellesskapet har blitt salgsvare, og det er ikke lenger fritt fram å etablere seg som fisker. Tidligere var fiske en av få muligheter ungdommer hadde til å starte

med to tomme hender og vinne den store lotten, både bokstavelig og i overført betydning.

Bildene til Are forteller flere historier:

«**Sjømannsenka og kapteinen**» snakker sitt tydelige språk, både gjennom tittelen på bildet, hatten og kapteinslua i midten, barnevogner på den ene siden og kapteinstripene fra uniformen på den andre.

«**Fish out of wather. Trænadypet**» tar oss med inn i styrhuset på et moderne fiskefartøy.

«**Fish out of water. Blytelna**» og «**Fish out of water. Akter**» har begge titler som forteller hva det handler om.

«**Sebastes norvegicus**» og «**Gardes morhua**» er henholdsvis uer og torsk!

Det er artig å se at bakgrunnen er laget med de gamle sjablongene man brukte for å merke fiskekasser og guanosekker med informasjon om innhold og adresse for forsendelsen.

Are ble født i Tromsø i 1957, vokste opp i Harstad og er bosatt i Gilde-skål. Han har bidratt med seks trykk som skildrer arbeidsliv, fiskeri og livet i dagens kystsamfunn. Are er i dag eneste fastboende på en liten holme i Fleinvær sørvest fra Bodø. Der var han som 60-åring yngstemand i ungdomslaget.

Han arbeider med en trykketeknikk som kalles dyptrykk – en svært arbeidskrevende prosess som ikke mange grafikere behersker i dag.

«Langsomhetens estetikk», som han selv liker å si.

Han beskriver prosessen med å lage et bilde på denne måten: «Når formløsheta tar form og tankeløsheta får mening, da har du tenkt en tanke!» For det ligger mye tankearbeid bak et godt bilde!

VISSTE DU AT ...

Et tresnitt er en grafisk trykketeknikk der man skjærer et motiv inn i en treplate. De delene som skal være hvite skjæres bort, mens de opphøyde feltene beholdes og får trykksverte. Når platen presses mot

12 13 14 15

Se etter Are Andreassen verk i flere avdelinger.

ARE ANDREASSEN (f. 1957)

VED ØYA.

Tresnitt. 57 x 79cm

SJØMANNSENKA OG KAPTEINEN.

Tresnitt. 58 x 79 cm.

FISH OUT OF WATER. BLYTELNA.

Tresnitt. 78 x 59 cm.

FISH OUT OF WATER. TRÆNADYPET.

Tresnitt. 68 x 59 cm.

FISH OUT OF WATER. AKTER.

Tresnitt. 52 x 73 cm.

GARDES MORHUA.

Tresnitt. 19 x 20 cm.

SEBASTES NORVEGICUS.

Tresnitt. 44 x 3 cm.

Andreassen er født i Tromsø og oppvokst i Harstad. Utdannet ved Kunstakademiet i Trondheim (blant annet under kunstneren Ove Stokstad) og ved Faculty of Art and Design, Cardiff i Wales.

Bosatt og arbeider på øygruppa Fleinvær utenfor Bodø, hvor han har eget atelier og grafikkverksted. Hovedfokus på grafikk, spesielt teknikker som etsning («dyptrykk») og tresnitt. Motiver inspirert av kyst, hav og nordnorsk natur og fiskeri.

papir, overføres motivet speilvendt. Det er en av de eldste metodene for billedtrykk, brukt både til kunst og bokillustrasjoner.

Gadus morhua er det vitenskapelige navnet på torsk.

Sebastes norvegicus er uer, eller auar, på latin.

Trænadypet er en dyprenne mellom Trænabanken og Røstbanken i Nordland. Vest for Trænadjupet ligger gassfeltet og boreplattformen Aasta Hansteen (Kilde: Store norske leksikon).

BILDET FOREGÅENDE SIDE:
VED ØYA.

BILDET MOTSTÅENDE SIDE:
SJØMANNSENKA OG KAPTEINEN.
FISH OUT OF WATER. BLYTELNA.
FISH OUT OF WATER. AKTER.

SEKUNDER TIL MIDNATT - Eivind Natvig

Eivind Natvig er representert med til sammen ni foto fordelt på tre serier:

«Du Er Her No»: Dette er bilder fra den perioden da Eivind reiste rundt i Nord-Norge og bodde hos folk han ikke kjente. Det var hans metode for å treffe nye mennesker, samle deres historier og lære om livet til folk han ellers ikke ville kommet i kontakt med. Som samfunnsengasjert fotograf og tidligere fotojournalist, engasjeres han av historier om mennesker.

Kom for alt ferdig

I forbindelse med dette prosjektet kom han i kontakt med en prest på Helgeland. Han besøkte henne, og det som skulle være et tidagers besøk, ble til tre uker – og starten på et nytt prosjekt: «Kom, for alt er ferdig». I løpet av syv år reiste han til sammen åtte måneder sammen med presten, fulgte henne på reiser rundt i øyriket på Helgeland og dokumenterte hverdagen til en prest i et lite samfunn. Mesteparten av transporten foregikk sjøvegen, med

ferge, hurtigbåt, ambulanserbåt og ofte med ribb. Avstandene er store og med ribben kunne hun komme seg hjem tidligere og få mer tid med mann og tre små barn.

Natvig har lyktes i å fortelle om en viktig samfunnstjeneste som de fleste av oss vet lite om. Presten følger oss i sorg og glede fra vogge til grav. Det er mye mer enn dåp, konfirmasjon, bryllup og begravelse. Gjennom bildene får vi oppleve andakt på sykehjemmet og hjemmebesøk hos syke som ønsker nattverd, for å nevne noe.

I det store bildet ser vi presten som er på vei til skjærtorsdags gudstjeneste på Lovund på Helgeland. Været er ruskete, som vi kan se.

Sekunder til midnatt

Det tredje prosjektet som vi finner bilder fra er «Sekunder til midnatt». Her er det Eivinds bekymring for naturen og klimautfordringene som er bakgrunnen for prosjektet. Han er selv pappa, og som mange andre bekymret for barnas framtid.

Etter en opplevelse på en fjelltur med skikkelig uvær og trær som

blåste over ende på grunn av uvante vindretninger, skjedde det som ble et slags vendepunkt for ham. I stedet for å gi seg over til depresjon og svarte tanker om menneskehetens selvutslettelse, skapte han uttrykket «sekunder til midnatt» – og valgte å heller beskrive sin kjærlighet til den naturen vi har. Han valgte å invitere oss med, en og en, inn i alt dette som fortsatt finnes og som betyr så mye for oss. Drømmen hans er å inspirere oss til å verdsette det vi har! Og det kan være både snøvær, fjell, torsk, måke, isflak, skogbunn, motvind og vindu med blondegardiner og fin utsikt. Kanskje kan det føre til at vi tenker oss litt ekstra om før vi ødelegger mer natur.

Eivind Natvig er født i Oslo, men har hatt base i Lofoten i mange år. Han har gjort en rekke prosjekter for seg selv og sammen med andre, både i og rundt Lofoten og Vesterålen samt ute i resten av verden. Han har en fortid som fotojournalist for både Dagbladet, VG, Dagens Næringsliv og Klassekampen. Og så har han vunnet pris for årets bilde!

12 13 14 Se etter EIVIND NATVIG i flere avdelinger.

EIVIND NATVIG (f. 1978)

KOM FOR ALT ER FERDIG.

Tre fotografier. 27 x 40 cm og 70 x 110 cm.

DU ER HER NO.

To fotografier. 27 x 40 cm.

SEKUNDER TIL MIDNATT.

Tre fotografier. 27 x 40 cm.

Født i Oslo. Norsk fotograf, billedkunstner og visuell kunstner basert i nordlige Norge, spesielt i området rundt Lofoten. Arbeidet tidligere innen redaksjonell fotografi både hjemme og i utlandet, men har på senere år konsentrert seg om egne, mer personlige narrativer og kunstprosjekter.

Han opererer i skjæringspunktet mellom dokumentarfotografi og kunstoffotografi

BILDET FOREGÅENDE,
DENNE OG MOTSTÅENDE SIDE:
FRA SERIENE **SEKUNDER TIL MIDNATT.**
KOM FOR ALT ER FERDIG.

JENTE/FAR/VI - Hilde Svalheim

Her strømmer minnene på!

*Barndom – lek – jente som balanse-
rer – pappa – far og sønn – jente på
skoleveg.*

Hilde Svalheim er opptatt av hverdagsliv og samhold. Litt nostalgisk, litt melankolsk, noe som har vært. Hun setter oss tilbake til tiden med hoppetau, slåball, klink, hoppe paradis og kaste på stikka. Det kunne vært meg selv, som samlet skjell og misunte naboenta som hadde en fin konfekteske å legge skjellene i.

Kanskje er tilhørighet og behov for nærhet viktig.

Dikt videre

Tegningene er inspirert av tilfeldige foto som hun har samlet fra familiealbum, magasiner, bildearkiv og TV-bilder. Hun lager nye historier med tegningene og ber oss dikte videre.

Selv vokste Hilde opp på sekstitallet. De var fire søsken, tett i alder, og hun har gode minner fra

oppveksten. Perioden var kanskje kjernefamiliens storhetstid, med hjemmевærende mamma og trygg økonomi.

Motiver overalt

Når hun lager bilder, finner hun motivene overalt. Bildet med far som bærer en gutt på ryggen har hun for eksempel sett i en film på TV. Hun fotograferte med mobilkamera, og det ble senere til den tegningen vi kan se. Dårlige mobilbilder kan være et veldig godt utgangspunkt for en fin tegning, der alt ser litt gammeldags ut. Om barnet på fotoet hadde blinkesko, vil Hilde tegne brune sekstitallssko.

Med foto fra nyere tid som utgangspunkt, tegner Hilde sin egen barndom på sekstitallet. En fin barndom hun vil fortelle om, uten at det blir altfor idyllisk. Barn tenker veldig mye – og det er ikke bare rosenrøde tanker.

I dag bor Hilde Svalheim på Ekely, et sted vi forbinder med Ed-

vard Munch, den berømte maleren som også hadde en forbindelse til Vesterålen. Hans bror var lege og bodde i Sigerfjord.

Ekely

Hilde står nok ikke i Munchs gamle atelier og maler. Hun er en av 44 kunstnere som har bolig og atelier på Ekely, i rekkehus som etter krigen ble bygd som kunstnerboliger med atelier. Selv om hun ikke jobber i atelieret til Munch, er hun som mange andre norske kunstnere inspirert av ham. Munch var jo også svært opptatt av barndom, i likhet med Hilde.

Hilde er utdannet ved Statens kunstakademi i Oslo og jobber med oljemaleri, oljepastell og krittegninger (kull).

12 13 14 Se etter **HILDE SVALHEIM**
sine arbeider i flere avdelinger.

HILDE SVALHEIM (f. 1963).

Fra serien **JENTE.**

Tegning med rødkritt. 59 x 84 cm.

Fra serien **FAR.**

Tegning. 59 x 84 cm.

Fra serien **VI.**

Oljepastell og voks-fargestift. 42 x 58 cm.

Hilde Svalheim bor og arbeider
på Ekely i Oslo.

Statens Kunstakademi i Oslo (1988).

Separatutstillinger ved kunstnerforbundet,
Trafo Kunsthall, Galleri LNM og BOA m.fl. og
hennes arbeider har blitt vist i gruppeutstil-
linger ved bl.a. Museet for Samtidskunst,
Henie Onstad Kunstsenter og Kunstnernes
Hus over de siste tre tiårene.

BILDET FOREGÅENDE SIDE:
FRA SERIEN JENTE.
BILDET PÅ DENNE SIDE:
FRA SERIEN JENTE OG SERIEN VI
BILDET PÅ MOTSTÅENDE SIDE:
FRA SERIEN FAR.

HOMEBOUND - Hanne Lydia Opøien Figenschou

Hanne Lydia strikket et skjerf som tenåring. Etter det har hun holdt seg langt unna garnnøster og strik-kepinner. Men heldigvis har hun strikkende tanter! De holder henne med jakker, gensere, luer, votter og sokker. Hun forguder disse hjemmestrikkede plaggene, og går i dem til de er helt utbrukte! Hun reparerer ikke strikkeplaggene, og går ofte med hullete sokker siden hun ikke har lært å bruke stoppenål.

Spor av brukerne

Det interessante for henne er å observere hvordan plaggene ser ut, hvordan de får spor av brukerne og at de har en historie.

Derfor elsker hun å studere og tegne disse strikkeplaggene, som noen har lagt sin kjærlighet i å lage og andre har satt sine spor i etter lang tids bruk.

Og tro det eller ei – det tar veldig lang tid å tegne et par sokker eller en jakke når man må tegne en og

en maske. Det ser kanskje ut som et foto, men det er ekte håndarbeid, tegnet med grå fargeblyanter på svart papir. For de som har lyst til å gjøre det samme, kan hun fortelle at fargene ligger i en gråskala der de lyseste er kald grå 1 og varm grå 1.

Hun bruker prosjektor og projiserer bildet av plagget mot papiret hun har festet på veggen. Så tegner hun en og en maske slik at det til slutt blir en jakke, eller hullete sokker i et par sko. Det tar minst like lang tid å tegne en jakke som å strikke den – bortsett fra at du slipper arbeidet med monteringen.

Fotmodell

Det er forresten søsteren hennes som er modell på bildene med ullsokker i sandalene. Hun er fot-modell, ikke fotomodell.

Hanne Lydia tror det er en nordnorsk tradisjon å gå med ullsokker i sandaler og småsko. Kanskje ikke så rart, kaldt som det kan være, selv om sommeren.

«Homebound» er tittelen på tegningen med lusekofta. Vi kan kanskje oversette det med «på veg hjem».

De to tegningene «Two Shame» og «Sandal Shame» tilhører en serie med ti tegninger hun har kalt SHAME, eller SKAM på norsk. De er alle tegnet i 2024 og 2025.

Tittelen har kanskje noe med at det er skammelig å gå med hullete sokker eller å ha tjukke ullsokker i sandaler og småsko. Det kan forresten se ut som om personen med sko står i skammekroken.

SKAM/LYKKE

SKAM handler også om noe mer for Hanne Lydia. Hun hadde lest om at graden av lykke blant befolkningen i forskjellige land undersøkes årlig. Norge har flere år ligget på topp, men i 2024 overtok Finland førsteplassen. Da Norge falt til syvendeplass, mens Israel ble rangert blant de ti lykkeligste landene, samtidig som de fører krig i Gaza, begynte hun virkelig å lure på hva de spør

HANNE LYDIA OPØIEN FIGENSCHOU
(f. 1964).

TWO SHAME. farveblyanter på sort papir.
75 x 110 cm, 2024.

SANDAL SHAME. farveblyanter på sort
papir. 75 x 110 cm, 2024.

HOMEBOUND. farveblyanter på sort papir.
50 x 50 cm, 2022.

Født i Trondheim. Arbeider som billedkunst-
ner, med fokus på tegning, tekst og video.

Utdanning:
Kunsthøgskolen i Kabelvåg (1986–1987)
Kunstakademiet i Trondheim (1987–1991)
Konstfack, Stockholm ("University of Arts,
Crafts and Design, Stockholm") (1991–
1992)

Hun har mottatt flere stipender og priser. I
2015 ble hun tildelt Statens ti-årige arbeids-
stipend for kunstnere. Verkene hennes er
kjøpt inn av blant andre Nasjonalmuseet for
kunst, arkitektur og design.

om i slike undersøkelser. Blir man
lykkelig av å være i krig? Hun kjente
på en slags skam, og lot det være
tittel på tegningene hun jobbet med,
samtidig som hun filosoferte over
verdens urettferdighet. Tankene går,
enten man strikker eller tegner. Det
vet alle som har prøvd.

Klær bærer minner!

Strikkeplagg med kjærlighet i hver
maske, det finnes det mange av.

Hanne liker å tegne på sort pa-
pir. Det har allerede et drama i seg.
De lyse strekene tar vekk det sorte
og framkaller et bilde – nesten som
et analogt fotografi.

«Viktig spørsmål: Når skal jeg stoppe
å tegne? Når er bildet ferdig? Det
er en kunst å stoppe i tide – spesielt
når ingenting kan viskes bort. Om
jeg tegner for mye, blir bildet over-
arbeidet – og ødelagt, på en måte»,
sier Hanne Lydia.

BILDET FOREGÅENDE SIDE:

HOMEBOUND.

BILDET DENNE SIDE:

TWO SHAME.

BILDET MOTSTÅENDE SIDE:

SANDAL SHAME.

FLEECE II - Linn Pedersen

Når du kommer inn i underetasjen, blir du møtt av to hester som kommer mot deg i full galopp. De kaster med hodet som om de vil riste av seg noe – eller er det bare én hest og en skygge?

«Jonsok» heter bildet, og har muligens sammenheng med at det er et foto av et teppe som henger foran et vindu for å holde sola ute slik at det skal være mulig å sove. Jonsok eller sankthans er jo den lyseste natta av dem alle.

Går du videre, møter du et fredelig landskap som speiler seg i en blankstille sjø. Midt i bildet ligger det enslige huset som kanskje en gang har vært hjemmet til en fiskerbondefamilie. Havskodda er på vei mellom fjellene, og verden står stille i fotoøyeblikket.

Bildet har fått tittelen «Narcissus», og antyder at også naturen kan kjenne seg vakker og speile seg i sjøen. Linn liker å gi naturen menneskelige egenskaper.

I dette fotoet er det så blikkstilte at det er vanskelig å se forskjell på

speilbildet og motivet.

Henger bildet opp ned?

Linn har i alle fall bevisst valgt å henge det slik!

Det tredje fotoet av Linn heter «Fleece», et ord mange forbinder med et pledd.

Snøkrystallene i det blå bildet har lagt seg som et teppe over naturen. Det er et trolsk fenomen som oppstår når det er kuldegrader og stor luftfuktighet.

Bilder fra Vesterålen

Alle bildene er tatt i Vesterålen.

Linn Pedersen jobber både med foto, skulptur og installasjon. Hun visste allerede på videregående hva hun skulle bli: Kunstner! Hun har vokst opp på Sortland og bor nå i Kristiansand. Kunstutdanning fikk hun i Bergen og London.

Vi koster på oss en artig beskrivelse av Sortland, sakset fra hennes Instagram-konto:

«Sortland er verdens vakreste by, men også pittelitt stygg!»

Sannheten er at hun er så glad i Vesterålen at hun lider av kronisk hjemlengsel og føler at hun bor mellom Vesterålen og Kristiansand – og oppsøker hjemstedet så ofte som hun kan.

Nå har hun fotografert de samme stedene fra 2003, men oppdager fortsatt noe nytt.

«Både landskapet og vi er i konstant forandring. Det er årstidene, vær og vind, hendelser i livet, tid på døgnet ...»

For å skryte litt kan vi nevne at det finnes foto som hun har tatt ved den norske ambassaden i Mali (Bamako). Nasjonalmuseet har også kjøpt inn hennes kunst.

Bildene hennes sies å være både nære og usentimentale.

Man skiller ofte mellom natur og kultur. Det gjør ikke Linn. «Alt er natur», sier hun, «både det menneskeskapte og det uberørte.»

«Foto er min måte å se ting på. Først ville jeg bli forfatter, så kunstmaler med pensel og maling, men

16 Se etter **LINN PEDERSEN SINE VERK** i underetasjen.

LINN PEDERSEN (f 1982)

FLEECE II.

Foto på baryth papir. 120 x 96 cm.

JONSOK.

Foto på baryth papir. 120 x 96 cm.

NARCICUSS.

Foto på baryth papir. 120 x 96 cm.

Født på Sortland.

Utdannet ved Kunsthøgskolen i Bergen (BA Fine Art) og ved Central Saint Martins College of Arts and Design i London (MA Fine Art).

Bor og arbeider i Kristiansand, Norge. Kunstnerisk praksis inkluderer fotografi, skulptur og installasjon. Hun arbeider ofte med mellomformatfotografi, cyanotypier og kombinerer fotografiske flater med tredimensjonale elementer.

Temaer i hennes arbeid omfatter relasjonen mellom natur og konsum, objekter og landskap, og overgangen mellom dokumentariske og poetiske bilder.

skjønte ikke hvor jeg skulle starte.» Det var i forbindelse med en utstilling på Henie Onstad Kunstsenter i Bærum at hun uttalte dette.

Noen kjenner kanskje til det spesielle kunstverket som har betydning veldig mye for henne.

«Da jeg var liten, hadde vi en plakat av Munchs 'Løsrivelse' på veggen. Min far sa alltid at den plagede mannen i forgrunnen viste smerten ved å ikke få lese avisen i fred for bråket til meg og mine søsken. Haha ...» (fra Oslo fotoskoles blogg, «Bli kjent med Linn Pedersen»).

Linn jobber både som kunstner og kurator, og er flink til å uttrykke seg, også med ord.

Om fravær og tilstedeværelse spør hun: Hva med det som ikke er med i bildet?

«Bildet er et avtrykk av menneskelig nærvær. Den ikke-synlige fotografen er sterkt til stede. Til stede er også kroppen som trykker på utløseren, eller som legger steiner oppå hverandre i fjellet, eller spraymaler leire, holder seg fast i klatretau – men til slutt vil den være ugjenkallelig borte.»

VISSTE DU AT ...

En kunstinstallasjon er et kunstverk som settes opp i et rom eller

et bestemt miljø, ofte med flere materialer eller uttrykk (lys, lyd, video, objekter osv.). Det er ment å oppleves i helhet, der både rommet og plasseringen er en del av verket. Målet er ofte å skape en stemning, en opplevelse eller en refleksjon hos publikum.

En kurator er en fagperson som planlegger, organiserer og formidler kunstutstillinger. Kuratoren velger hvilke verk som skal vises og hvordan de skal presenteres, og setter dem ofte inn i en sammenheng eller fortelling for publikum.

Narcissus er en figur fra gresk mytologi. Han var en ung, vakker jeger som ifølge myten ble forelsket i sitt eget speilbilde i vannet. Han ble så oppslukt av seg selv at han ikke klarte å rive seg løs, og til slutt døde han der ved vannkilden. På stedet vokste det fram en blomst – narsissen – som bærer hans navn.

BILDET FOREGÅENDE SIDE: **FLEECE II.**
BILDET PÅ MOTSTÅENDE SIDE:
NARCICUSS OG **JONSOK** (TH.)

Bli bedre kjent med **KUNSTEN** ved
Fagerluntunet bo- og aktivitetssenter
i Sortland kommune. Og lær mer om de 25
kunstnerne som skapte den.

Forfatter og kunstpedagog
Kristin Risan og kunstkonsulent
og fotograf **Espen Tollefsen**
står bak boka,

ISBN 978-82-91984-25-4

9 788291 984254 >

A stylized, handwritten-style logo consisting of a single, fluid, cursive letter 'A'.

GOD STREK
FORLAG